

Mens en Wereld

8e Jaargang no. 2 • Februari 1953

MAANDBLAD VOOR BUITENKERKELIJKEN ★ UITGAVE VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

NATIONALE RAMP

HET zou ongepast zijn wanneer er een periodiek in Nederland verscheen, van welke richting ook, met welke doelstelling ook uitgegeven, die de ramp die ons land getroffen heeft, voorbij zou gaan. Het leven in ons land heeft de adem ingehouden en in angstige spanning, met machteloos medelijden hebben allen meegeleefd met de duizenden die wreed werden aangevallen door de elementen. In tijden van oorlog zwijgen de wetten zeiden de Romeinen, in tijden van massaal leed zwijgen de verschillen die een volk verdelen.

Een springvloed van angst en leed heeft mens en dier geteisterd, een eb van doffe berusting is gevolgd voor velen die dierbaren en bezittingen verloren hebben. Het is maar goed dat de mensen niet het voorstellingsvermogen bezitten om zich geheel te vereenzelvigen met hen die, gezeten op de daken van hun woningen, het water omhoog zagen komen in die stormnacht, want het zou verlamvend gewerkt hebben, nutteloos voor allen. Maar van een verlamming in het volk, van een doffe berusting is niets gebleken, integendeel. De bereidheid tot helpen, gezindheid om te offeren, niet alleen in de niet geteisterde gebieden van Nederland, maar over de gehele wereld is ontzaglijk groot, verheugend echt en bevrijdend spontaan. En wanneer het eerste schrijnende verdriet over de doden wat geluwd zal zijn, als er weer een sprank geestkracht zal teruggekeerd zijn bij de havelozen en als de weggevoerden weer in de toekomst zullen durven zien dan zullen zij inzien dat zij niet alleen hebben gestaan, dat allen hebben willen helpen en dat achter de broden die gedropt zijn en achter de kleren die zij nu dragen en achter de dekens die zij om hebben menselijk medegevoel is gedropt, gegeven, verzameld. Zij zullen ook beseffen dat het daar niet bij zal blijven, zij zullen weten dat het volk niet zal rusten voor de leeuw weer is ontdwommen en op het droge zal kunnen blijven vechten. De mensen zijn in de meest letterlijke betekenis van het woord mede-mensen van elkaar geweest, mede-verantwoordelijk voor elkaar. Wel is de prijs die er betaald moet worden om dit tot uiting te brengen immer te hoog, want de doden zijn de prijs, maar dit menselijk gevoel is er, het is onuitroeibaar en het geeft de grootste pessimist, de diepste mensenhater een punt om duchtig over na te denken. En dat is de verheugende winst uit deze rampzalige nacht: Buiten alle mensbeschouwingen, theorieën over goed en kwaad, bezinning op de laatste vragen, buiten alle denkbeelden over cultuurcrisis, buiten elke overweging om; een medemens in nood wekt ogenblikkelijk de activiteit van de ander. Hij gaat,

hij tracht te helpen en hij is diep geschokt dat hij niet meer kan doen, vertwijfeld als zijn hulp te laat komt. Dit besef moet de Zeeuwen, de Brabanders en de getroffen en uit Zuid- en Noord-Holland een hart onder de riem gestoken hebben, want eenzaamheid en een gevoel van verlatenheid in die vreselijke dagen heeft plaats gemaakt voor een zich opgenomen weten in een gemeenschap. Dit zal hen helpen vooruit te willen, mee te vechten tot zij weer terug zijn, achter herstelde dijken in herstelde of nieuwe huizen. En dat is het doel dat gesteld is. Tot er ergens op aarde weer een ramp zich zal voltrekken, brand, overstroming, misoogst, lawines, dan zullen de Zeeuwen en de andere nu getroffen mee gaan doen, zij zullen helpen en ook zij daar zullen er weer bovenop komen, behalve zij die de prijs hebben betaald opdat anderen dit schouwspel kunnen zien. Het mensengeslacht op aarde is een onderscheid in rassen, in geloven, in klassen, wat is het als de nood aan de man komt?

Het is passend geweest dat Nederland een herdenkingsdag heeft gehouden, dat het gewone leven, de onspanning, het amusement heeft plaats gemaakt voor een ernstig zich bezinnen op de broosheid van het bestaan, voor een vertoeven in de gedachten bij hen die stierven en bij hen die doden betreuren, maar het behoort tot de beste trekken van ons volk dat zij, na dit moment weer aan de slag gaan, zonder veel woorden, zonder zelfverheffing op eigen hulpvaardigheid.

En met de voortbrengselen van de zo dikwijls intens versmadede moderne techniek zijn niet alleen honderden gered die anders zeker hun ondergang waren tegemoet gegaan, maar het herstel zal met de nieuwste en doeltreffendste vindingen worden aangepakt en voltooid. Om ook hierbij een ogenblik stil te staan en zich te bezinnen op de rol van de, toch de mensen dienende techniek, is niet ondienstig.

Onnoemelijk groot is het leed dat, in alle eeuwen, mensen hun medemensen hebben aangedaan, onnoemelijk groot is de hulp die mensen geboden hebben aan medemensen in nood. Wij vinden er onze levenstaak in om het eerstgenoemde leed te bestrijden en te verzachten en het is een onderdeel van die taak allen van het besef te doordringen dat de mensen — met enkele uitzonderingen — uit zichzelf kunnen treden, hun ik kunnen vergeten en willen helpen, ook als dit offers kost.

Maar dan, geen woorden meer om leed te lenigen waar geen woorden voor zijn, maar daden om te bewijzen dat het willen helpen ons ernst is.

NATIONAAL RAMPENFONDS - GIRO 9575

ACTUALITEITEN

● *De stijl is de mens zelf*, zei in de 18e eeuw de Fransman Buffon. Thema voor een verhandeling over de zelf-expressie in humanistische zin. Maar ook — omgekeerd — bewijs van regressie of terugval, als men zich gaat uitdrukken in de termen van een onverbiddelijk voorbijgegaan ontwikkelingsstadium. Hiervan getuigt het z.g. ontwerp-Dienstboek, dat de N.H.K. zal gaan invoeren als handleiding voor de kerkdienst. De Ver. voor Vrijz. Hervormden heeft een studiegcommissie ingesteld, die zich met het Dienstboek heeft bezig gehouden en een rapport heeft uitgebracht. Vermakelijk of bedroevend — hoe U het neemt — zijn de voorbeelden van de archaïstische (verouderde taal, waarachter de commissie een archaïstische denkvorm en levenswijze vermoedt. De stomme e is zeer in trek in dit Dienstboek: Here, trouwe, beelde, Uw zade na U (voor nageslacht); in een gebed wordt gewaagd van het „rukken van Uw gemeente uit de kaken der grijpende wolven”, om nog maar niet te reppen van de onbegrijpelijke gebeds- en belijdenistaal. Het gebrek aan enig scheppend taalvermogen is symptomatisch, menen wij, voor een verstard geloofsleven, dat niet meer in staat is tot actuele zelf-expressie.

● *Humanisme in Israel*. In Israel is een maandblad, NER geheten, verschenen, dat van humanistisch standpunt politieke en sociale vraagstukken behandelt, naar „News and Notes” van de Engelse Ethical Union van Januari bericht. Een even verheugende als moeilijke onderneming in een land met zulke sterke nationale en godsdienstige tegenstellingen tussen de Joden en Arabieren, waar een humanistische houding alleen in staat is de problemen van een Arabische bevolking in de staat Israël reëel onder de ogen te zien.

● *Spiegeltje aan de wand*. „Time” van eind December geeft enige cijfers van wat in de V.S. gemiddeld door Protestantse gelovigen in 1952 aan hun kerken is gegeven. Dit bedrag is in zijn geheel 10% meer dan in 1951. Het gemiddelde was ruim 34 dollar. De Vrije Methodisten staan aan de top met een gemiddelde van ruim 194 dollar, maar de Zevende-Dag-Adventisten maken met bijna 158 dollar ook een goede figuur.

MENS en WERELD

is het orgaan van het Humanistisch Verbond. **Redactieraad:** H. Bongers, Dr J. C. Brandt Corstius, Ing. B. J. Max, Dr O. Noordenbos, Mr A. Stempels. **Adres Redactie:** Oranjestraat 38, Amersfoort. Copie vóór de 1ste van de maand inzenden. — **Adres Administratie:** Bleyenburgerstraat 1, tel. 10163, Utrecht. Postgiro 304960 t.n.v. Hum. Verbond.

Zonder commentaar

Een bloemlezing uit de R.K.-pers om de „pijnlijke verbazing” waar de verklaring van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond van spreekt, te verklaren.

Uit de open brieven aan de Heer C. H. Schonk door pater Antoon van Rixtel S.C.J. in de „Maasbode” van 27, 29 en 30 Dec. 1952:

„U getuigt om het geloof aan de mensen te ontnemen, omdat U — als a-christelijk en a-theïstisch humanist overtuigd bent dat U hem daarmee de beslissende dienst van zijn leven bewijst.”

„Ofschoon het toch wel bevreemdt dat Uw Verbond, dat nauwelijks 2000 leden telt, zich de taak wil aanmatigen om alle buitenkerkelijken onder zijn schriële vleugels te nemen.”

„U beschouwt de zin van het menselijk leven als opgelost.”

Uit de „Gazet van Limburg” van 9-1-53:

„De biechtvader der humaniteit erkent geen God en, dus geen zonde. Als propagandist door geen hogere macht geroepen en gewijd, matigt zijn souverein verstand zich aan, de menselijke zwakheid goed te praten en haar geriefelijk door het leven te helpen.”

Uit de „Gazet van Limburg” van 10-1-53:

„Onder het liturgisch colbertje der nieuwe religie verbergt de beleefde humanist de aard van de atheïst. In Rusland was men eerlijker. Daar begonnen de humanistische communisten ronduit een godlozen-beweging, boekten de gedoopten, die niet meer naar de kerk gingen, in de registers van de burgerlijke stand der communisten over en wonnen zo de doorbraak van het anti-Christendom.... Aan de propagandisten van de godloochening is als zielszorgers van onkerkelijken de toegang tot de kazernes geopend.... Tenzij Katholiek en gereformeerde Christenen krachtig overeind veren op hun beginsel en deze slag, gegeven in het gezicht van het Christelijk volk, flink terugslaan.”

Uit het „Limburgs Dagblad” van 20-12-52:

„En volgens zijn (dr van Praag) woorden dient de werkzaamheid van zijn organisatie tot de humanisten beperkt te blijven.”

„Ten tweede rekent men alle onkerkelijken tot de „humanisten”.”

Uit de „Twentsche Courant” van 27-12-52:

„Kunnen wij als katholiek volk gedogen dat de godloochenaar dezelfde rechten krijgt als de gelovige? Kunnen wij toestaan dat de leer zonder erkenning van God aan onze geestelijk ontredderde broeders en zusters wordt voorgehouden als iets, dat op hetzelfde niveau ligt als wat wij hun te bieden hebben; kunnen wij toestaan dat officieel de godloochenaar zich onder het mom van neutraliteit aanbiedt als opvoeder van een deel van ons volk?”

Uit de „Maasbode” van 17-12-52:

„Zo zal de humanistische wereldbeschouwing, die gepropageerd wordt door mensen die hun zending alleen aan een overheidsopdracht ontleenen, reeds daarom beschouwd worden als meer objectief. Want het H.V. grondt zijn aanspraak juist op het feit dat het een neutrale wereldbeschouwing is. Daarom meent het in aanmerking te komen voor de opvoeding van buitenkerkelijken. Onder het mom van neutraliteit heeft het H.V. zich praktisch een monopolie weten te verwerven aan sommige universiteiten en faculteiten, alsook in grote delen van het openbaar middelbaar en lager onderwijs.”

„Voor humanisten is wetenschap en levensbeschouwing identiek. Principieel is voor hen wetenschapsbeoefening een daad van religie, wetenschappelijk onderricht is dus voor hen principieel verkondiging van die religie, propaganda.”

„De overheid moet beseffen dat de huidige toestand waarin leden van het H.V. bepaalde onderwijsinstellingen monopoliseren en de benoeming van gelovige personen in verschillende sectoren van het onderwijs onmogelijk maken, in flagrante strijd is met de neutraliteit waarop het openbaar onderwijs prat gaat.”

Uit de „Stem” van 17-12-52:

„Het H.V. tracht de gedachte ingang te doen vinden dat de bevolking van ons land wat zijn geestelijke structuur aangaat, in drie grote groepen kan worden verdeeld: Katholiek, protestants-christelijk en onkerkelijken of humanisten. Ieder die niets voelt voor de zielszorg van dominee of priester, moet dan maar automatisch onder het geestelijk beheer van de atheïsten worden gebracht.”

„De aanmatiging van het H.V., om zonder meer de onkerkelijken op zijn geestelijk gebied te annexeren...”

Verklaring

MET PIJNLIJKE VERBAZING heeft het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond kennis genomen van de aanvallen die van Rooms-Katholieke zijde de laatste maanden in verschillende persorganen en elders tegen het moderne humanisme zijn gericht. Het neemt er uiteraard geen aanstoot aan, dat ook op dit terrein de strijd der meningen met beslistheid wordt gevoerd, maar het heeft ernstig bezwaar tegen de wijze waarop dat veelal geschiedt.

Het moet er met klem tegen opkomen, dat men het onderscheid, dezerzijds steeds gemaakt tussen anti-kerkelijk en onkerkelijk, tussen anti-godsdienstig en ongodsdienstig, dikwijls niet ernstig wil nemen. Wat men immers van dit onderscheid ook moge denken, de nadruk, in het moderne humanisme steeds gelegd op het niet anti-kerkelijk en niet anti-godsdienstig karakter van dit humanisme, houdt in elk geval de bereidheid in de Christen in zijn eerlijke levensovertuiging te eerbiedigen en de taak die de kerken menen te moeten vervullen, te respecteren.

Het kan in het telkens terugkerend verwijt, als zou het Humanistisch Verbond bij de geestelijke verzorging „de buitenkerkelijken voor zich opeisen”, slechts een aanwijzing zien, dat men van de andere zijde de tegenstellingen liever groter dan kleiner voorstelt. Vanwege het Verbond is immers nooit meer en anders betoogd dan dat degenen die daar prijs op stellen, de gelegenheid moeten hebben geestelijke verzorging vanwege het Verbond te verkrijgen.

Het hoofdbestuur kan niet inzien, dat misleidende aanduidingen van de humanistische levensovertuiging of miskenning van de motieven die aan de praktische humanistische arbeid ten grondslag liggen, enige opbouwende bijdrage zouden leveren tot de geestelijke strijd. Het weet zich de tolk niet alleen van geestverwanten, maar ook van talloze christenen, wanneer het uitspreekt, dat een dergelijke kleinering der humanistische levensovertuiging een onwaardige vorm van bestrijding is.

Het wenst slechts te signaleren, dat men meent het Nederlandse humanisme te moeten bestrijden door het verant-

woordelijk te stellen voor opvattingen, terecht of ten onrechte toegeschreven aan overigens uitnemende buitenlanders; voor particuliere uitlatingen van de in Nederlandse humanistische kringen volkomen onbekende Heer Hertz; voor meningen de vice-voorzitter wel in de mond gelegd, maar door hem nooit uitgesproken noch bedoeld; of voor standpunten dit humanisme ten onrechte toegeschreven op grond bijvoorbeeld van een uitgeschreven prijsvraag over Euthanasie.

Het hoofdbestuur heeft zich verwonderd over het verwijt als zou het moderne humanisme optreden onder de dekmantel der neutraliteit. Al waardeert het immers het zogenaamde zuilenstelsel geenszins in al zijn consequenties, het heeft over de principiële basis van het Humanistisch Verbond nimmer enige onzekerheid laten bestaan.

Het betreurt, dat in een aldus vertroebelde sfeer de strijd gevoerd moet worden om de geestelijke verzorging door humanisten. Het herhaalt niet van de Christenen te vergen, dat ze het humanisme als gelijkwaardig erkennen. Het vermag echter in de aangevoerde argumenten geen gronden te zien waarop de overheid van een Nederlandse staat aan humanisten, die er toch aanspraak op mogen maken als volwaardige staatsburgers te worden erkend en behandeld, het recht zou kunnen onthouden om op hun wijze werkzaam te zijn ten behoeve van allen — mogen het er velen of weinigen wezen — die daarvan gediend zijn.

Het hoofdbestuur is er van overtuigd, dat het moderne humanisme de kracht, de bereidheid en de bekwaamheid zal opbrengen om zijn taak doeltreffend voor te staan. Maar het legt daarbij aan elke Nederlander, en aan elke Christen in het bijzonder, de vraag voor, of hij het in geweten verantwoord kan, dat de daarmee samenhangende geestelijke worsteling gevoerd wordt in een vlak en op een wijze, die de kracht der waarheid wantrouwt, de eerbiediging van de andersdenkende te kort doet, en het belang der volksgemeenschap schaadt.

Het verzoekt de Nederlandse pers in het algemeen en de in de eerste alinea van deze verklaring bedoelde bladen in het bijzonder, deze verklaring in haar kolommen op te nemen.

HET HOOFDBESTUUR VAN HET
HUMANISTISCH VERBOND.

Uit de „Gazet van Limburg” van 13-12-’52:

„Mr H. B. Walenkamp (Waslander?) riep uit: Wij achten de humanisten hoger dan de christenen.”

„Humanisme en socialisme leunen op elkaar.”

Uit de „Tijd” van 14-1-’53:

„Voor het eerst misschien in de geschiedenis heeft het Christendom te maken met een vijand, die niet alleen als een wolf in schaapsklederen rondsluip, maar die zich in vele gevallen nog niet bewust is een wolf te zijn of de rol van de onbewuste en irenische vijand meesterlijk speelt.”

Uit het Kerstnummer van „Salvo”, uitgave van het Nationaal Katholiek Thuisfront:

„De godloosheidsbeweging leeft. Je kunt er openlijk over lezen op de publicatieborden van de kazernes... Ze hebben een nieuwe naam: humanisme. Dit humanisme is georgani-

seerd in het Humanistisch Thuisfront.

Die humanisten hielden in Augustus van dit jaar een internationaal congres te Amsterdam en met onmiskenbare kost, die de kok op tafel smeet. Ze verkondigen ook daar de „bevrijding van het Godsbesef”, juist als in de tijd van de Dageraad. Ik wil jullie er niet te veel van laten proeven, maar hier is iets uit de slotconclusie van dit congres: „Terwille van de persoonlijkheid is het humanisme ondogmatisch en legt het geen credo op aan zijn volgelingen. Derhalve is het gehouden aan een opvoeding zonder leerstellingen.”

Al eerder had men beweerd, dat het Christendom (en het Katholicisme bij uitstek) had afgedaan; dat men een godsdienst wou zonder theologie, zonder dogma’s, zonder geloof aan bovennatuurlijke zaken, zonder God. „Onze strijd gaat tegen het Christendom en tegen het Rooms Katholicisme.” Een humanist van Nederlandse huize stak de bedoelingen ten aanzien van het leger niet onder stoe-

len of banken. Hij verklaarde dat hij de humanisten hoger achtte dan de christenen en dat hij „geestelijke verzorgers” wenste in het leger. Hij wilde met de aalmoezeniers en veldpredikers op een lijn staan als „niet christelijke beweging, als anti-christelijke beweging.”

Het doet pijn in de dagen van voorbereiding op Kerstmis, het feest van de Verlosser, op de legerpublicatieborden te lezen dat dienstwagens klaar staan om je naar een Humanistisch Tehuis te brengen en dat je vier dagen extra verlof kunt krijgen, plus een toelage van een gulden voor uitgespaard eten, om je humanistisch te laten „vormen”.

Jongens, het is duidelijk: wij laten ons niet daarheen brengen. Onze plaats is niet daar. Wij betrekken de wacht bij de kribbe, want we geloven in de Verlosser en in de Verlossing en bidden met Kerstmis om méér hersenen en méér wijzen ook in de kazernes.

Weertenaar.”

JAARVERSLAG OVER 1952

Hoofdbestuur

Op het congres van 29 en 30 Maart 1952 te Gouda werd het hoofdbestuur als volgt samengesteld:

Dr. J. P. van Praag, voorzitter; Prof. Dr. Libbe van der Wal, vice-voorzitter; Mr. H. B. J. Waslander, vice-voorzitter; W. Coenders, secretaris; J. Bijleveld, penningmeester; H. Bongers, redacteur; Mr. A. Dirkzwager, Prof. Dr. T. T. ten Have, Dr. E. Nordlohne, Mevrouw H. A. Polak-Schwarz, H. Redeker, E. Schabracq, Ir. P. Schut, G. Stellinga, Mr. A. Stempels, D. W. Stork, Prof. Dr. G. Stuiveling, Mr. Dr. J. In 't Veld.

Na het congres werd H. Bongers door het hoofdbestuur als zesde D.B.-lid aangewezen.

De suggestie over te gaan tot tweejaarlijkse congressen werd door het hoofdbestuur ernstig overwogen. Na rijp beraad kwam het tot de conclusie, dat de grote voordelen van een jaarlijkse, algemene beoordeling en bepaling van beheer en beleid voorlopig ruimschoots opwegen tegen de nadelen van financiële en organisatorische aard.

De hoofdbestuursleden Dirkzwager, Nordlohne en Stork meenden aan het eind van het verslagjaar wegens tijdsgebrek hun plaatsen beschikbaar te moeten stellen. Inzake hun vervanging heeft het hoofdbestuur zich bij de candidaatstelling laten leiden door de algemene wensen die daaromtrent in het Verbond tot uiting zijn gekomen.

Evenals vorige jaren heeft het hoofdbestuur er naar gestreefd het humanisme, zoals het in het Verbond belichaamd is tot ontplooiing te brengen volgens beginselen, waarover in de achter ons liggende periode zekere overeenstemming verkregen is. Men zou deze beginselen wellicht als volgt kunnen samenvatten.

Als centrale taak van het Verbond dient beschouwd te worden de bezinning op en de verbreiding van de humanistische levensovertuiging als zodanig, waarbij op grond van de aanvaarde uitgangspunten de verscheidenheid van filosofische en politieke uitwerking dier uitgangspunten erkend moet worden.

Deze centrale taak dient gelijkelijk tot uiting te komen door de bevordering van studie en bezinning, door het ontplooiën van een samenbindend en bezielend gemeenschapsleven, en door de ontwikkeling van een praktische humanistische activiteit op het gebied der geestelijke verzorging in de ruimste zin.

Terwille van de verscheidenheid dient het Verbond als zodanig zijn kracht in de eerste plaats te zoeken in actuele uitspraken of activiteiten; het bepale zich als regel tot formulering van principiële motieven, die door de leden op hun wijze en naar hun verantwoordelijkheid dienen te worden verwerkt.

Ten aanzien van andersdenkenden dient de eerbiediging van de ander in zijn eerlijke levensovertuiging voor en na richtsnoer te zijn; de doelbewuste handhaving van het humanistische standpunt dient gepaard te gaan met een waardige en doeltreffende weerlegging van onaanvaardbare uitingen van welke zijde dan ook.

Bij de vormgeving van het humanisme dient tenslotte een zorgvuldige afweging der praktische mogelijkheden tegen de principiële wenselijkheden, alsmede een weloverwogen beleid ten aanzien van de ontwikkeling der ideeën, een organische ontplooiing van het humanisme naar vorm en inhoud zoveel mogelijk te waarborgen.

Op deze wijze is het Verbond er in geslaagd het moderne humanisme in de jaren na de oorlog in Nederland een eigen gezicht te verlenen; en ook handen om de taak te verrichten, die de verantwoordelijkheid van de humanist hem in dit tijdsgewricht oplegt. Aldus weet hij zich drager van een historische idee, die in de eeuwen die voor ons liggen opnieuw heeft te bezielen tot een zinvolle vormgeving van het streven en verlangen der mensheid.

Ledental

Het ledental bedroeg op 1 Januari 1952: 7.712.

1.328 nieuwe leden konden worden ingeschreven, terwijl 340 leden wegens bedanken, overlijden en emigratie moesten worden afgevoerd. Per 31 December 1952 telde het Verbond dus: 8.700 leden.

Het hierna volgende staatje geeft een overzicht van de groei van het ledental gedurende de afgelopen jaren.

Jaar	Aantal leden per 31 Dec.	Toeneming per jaar
1947	3.500	650
1948	4.350	850
1949	5.134	784
1950	6.233	1.099
1951	7.712	1.479
1952	8.700	988

Uit dit overzicht blijkt duidelijk de stimulerende invloed van het Jubileum-comité, dat na een aanloopperiode in 1950 vooral gedurende het eerste kwartaal van 1951 door het gehele land tot grotere werkzaamheid wist op te wekken. Aangezien de grote verdienste van het Jubileum-comité vooral in zijn activerende en stimulerende invloed was gelegen, moet uit een ander worden geconcludeerd, dat het centrale apparaat, overbelast met landelijke werkzaamheden, in dit opzicht te weinig stimulerend kon optreden.

Waar directe actie voor uitbreiding bijna uitsluitend door de gemeenschappen kan worden gevoerd, mag worden vertrouwd, dat ook de gemeenschapsbesturen in deze conclusie aanleiding zullen vinden aan de arbeid voor uitbreiding van het ledental grotere aandacht te besteden. Daarbij kunnen zij slechts profijt ondervinden van de bijzonder grote aandacht die in het openbaar aan ons werk gewijd wordt. Hoewel het daarbij uiteraard niet de bedoeling kan zijn, iemand het humanisme „aan te praten“, leert de ervaring dat tallozen na een gesprek bereid blijken ons werk door hun lidmaatschap mogelijk te maken, te versterken en te verdiepen.

Daartoe door een lokaal initiatief aangezet en in de gelegenheid gesteld, kon in de Zaanstreek in November 1952 een proef van grotere omvang worden genomen om de publiciteit te vergroten. Onder meer werd op grote schaal een brochure verspreid en werd een aantal openbare vergaderingen gehouden. Ofschoon de definitieve resultaten van deze actie nog niet kunnen worden vastgesteld, bleek ook hierbij weer, dat toetreding als lid in het algemeen eerst na persoonlijk contact valt te verwachten. Een reden te meer om aan dit onderdeel de grote aandacht te besteden die het verdient.

Het door de Heer F. C. F. Kools tijdens het congres 1952 aangeboden statistisch onderzoek werd nader bestudeerd. Ofschoon de daarin geconstateerde tendentie tot enige omgekeerde evenredigheid tussen aantal buitenkerkelijken en aantal leden in een bepaalde plaats niet geheel valt te ontkennen, moet het beschikbare cijfermateriaal van (nog) te geringe omvang worden geacht om tot hanteerbare conclusies te leiden, hetgeen overigens de waardering voor de aan dit onderzoek verbonden omvangrijke arbeid niet vermindert. Daarnaast leert de praktijk ook, dat er een rechte evenredigheid bestaat tussen het ledental in een gemeenschap en de in die gemeenschap ontplooiende activiteit, die echter evenzeer van allerlei factoren afhankelijk is, zoals beschikbare krachten, ander organisatiewerk ter plaatse, e.d.

Gemeenschappen

Per 1 Januari 1952 bedroeg het aantal gemeenschappen: 65. In 1952 werden opgericht de gemeenschappen Baarn en Hoogezand/Sappemeer, zodat het aantal gemeenschappen per 31 December 1952 gestegen was tot: 67 n.l. te Alkmaar, Almelo, Amersfoort, Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Baarn,

Beverwijk, Bilthoven, Brunssum, Delft, Delfzijl, Deventer, Dordrecht, Drachten, Eindhoven, Emmen, Enschedé, Goes, Goor, Gorredijk, Gouda, Groningen, 's-Gravenhage, Haarlem, Heerenveen, Heerlen, Den Helder, Helmond, Hengelo, Hilversum, Hoogezand/Sappemeer, Laren Blaricum, Leeuwarden, Leiden, Lochem, Maastricht, Meppel, Middeburg, Musselkanaal, Nieuwe-Niedorp, Nijehorne, Nijmegen, Nunspeet, Oost-Zeeuws-Vlaanderen, Rotterdam, Schiedam, Sneek, Soest, Tiel, Utrecht, Velsen, Vlaardingen, Vlissingen, Voorburg/Rijswijk, Wageningen, Wassenaar, Winterswijk, Witmarsum, Zaandam, Zandvoort, Zeist, Zierikzee, Zutphen, Zwolle.

In het algemeen leidden deze gemeenschappen een bloeiend bestaan, gebaseerd op een degelijk organisatorisch fundament. In een enkel geval echter kon slechts met grote moeite aan redelijke organisatorische eisen worden voldaan, hetgeen o.m. tot uiting kwam in vertraagde afdracht van het aan het hoofdbestuur toekomend contributie-aandeel.

Steeds meer gemeenschappen slaagden er in, naast de regelmatige Zondagochtend-bijeenkomsten, die veelal de kern van het werk vormden andere taken op bevredigende wijze aan te vatten. In een aantal gemeenschappen werd het contact met de leden o.m. verstevigd door het beleggen van bijeenkomsten met een feestelijk karakter, al dan niet in verband met bepaalde feestdagen. Op of omstreeks 4 Mei werden tal van herdenkingsbijeenkomsten gehouden. Verschillende gemeenschappen vierden het vijfjarig bestaan. Zang- en muziekgroepen leverden zowel een bijdrage tot het welslagen van gemeenschaps-samenkomsten als tot het bevorderen der zelfwerkzaamheid en daardoor tot het leggen van een onderlinge band.

Gesprekken in kleinere kring, zg. huis-kamerbijeenkomsten, droegen belangrijk bij tot de verdieping in eigen levensovertuiging, ook en niet minder wanneer zij op eenvoudige wijze werden gehouden. Deze verdieping werd eveneens bevorderd door cursuswerk en studieclubs. Van de verdere activiteiten worden hier nog genoemd: literaire clubs en bibliotheken, familiedagen en -weekend. Den Haag organiseerde in samenwerking met „Humanitas“ een bazaar.

In enkele gemeenschappen bestonden reeds jeugdgroepen of kwamen zij tot stand. Voor nadere gegevens inzake dit jeugdwerk mag worden verwezen naar hetgeen daaromtrent in een ander deel van dit verslag wordt medegedeeld.

Na Amsterdam en Hengelo ging ook Groningen tot wijkindeling over. Verschillende gemeenschappen onderhouden ook contacten met plaatselijke instanties of particuliere groeperingen, waaruit somtijds ook bijzondere activiteiten voortvloeien. De tegen het einde van 1951 door het H.B. geïntroduceerde studie „Werfkracht en Taak van het Humanistisch Verbond“ ten aanzien van de brede massa“ leidde in verscheidene gemeenschappen tot ernstige bestudering van dit probleem, dat ook onderwerp van bespreking vormde op de studiedag en de zomerschool. Van de deelnemende gemeenschappen konden 13 deze nieuwe studie-methode tot de beoogde afsluiting brengen door het indienen van een rapport. Een samenvatting uit deze rapporten zal op het congres 1953 aan de orde komen.

Waar juist door de gemeenschappen werd aangedrongen op een wijze van meningsvorming, waarbij het gehele Verbond methodisch zou worden betrokken, moet worden vastgesteld, dat het aantal volledig deelnemende gemeenschappen beneden de verwachtingen is gebleven. Niettemin kan deze eerste poging tot het betrekken van een zo groot mogelijk aantal leden bij het bestuderen van een bepaald probleem als geslaagd worden beschouwd. Voortgaan op deze weg kan dan ook zeker overwogen worden, zij het, dat van deze methode, ook in verband met zijn omslachtige aard slechts in bijzondere gevallen gebruik zal kunnen worden gemaakt.

Onverpoosd werd het geestelijk-sociale werk verder opgebouwd. In samenwerking met de Centrale Stichting Bureaux voor Levens- en gezinsmoeilijkheden op humanistische Grondslag werd de arbeid op dit terrein voortgezet, waardoor aan het einde van 1952: Amsterdam, Eindhoven, Leiden en Utrecht over een behoorlijk bureau beschikten.

Daarnaast worden in verschillende plaatsen in samenwerking met „Humanitas” spreekuren voor levens- en gezinsmoeilijkheden gehouden.

In 16 gemeenschappen werd ziekenhuis- en/of sanatoriumbezoek verricht.

Uiteraard moet met de uitbreiding van het aantal en het werk van de plaatselijke geestelijke raadslieden behoeftzaam te werk worden gegaan, zodat van een stormachtige ontwikkeling geen sprake kan zijn.

In het algemeen is, afgezien nog van de formele vereisten op dit punt, overleg door gemeenschapsbesturen met het H.B. of de van zijnenwege ingestelde organen, volstrekt onmisbaar, wanneer het plannen betreft, die de ontwikkeling van het gehele Verbond raken.

Reeds uit dit summieri overzicht blijkt, welk een veelzijdig karakter het gemeenschapswerk hebben kan. Juist door deze veelzijdigheid na te streven en met verbeeldingskracht naar nieuwe vormen te zoeken, kan een gemeenschapsbestuur bereiken, dat voor ieder lid zijn plaatselijke afdeling ook waarlijk de betekenis van een gemeenschap krijgt.

Gewesten

Het Verbond telt 9 gewesten n.l. Friesland, Groningen/Drente, Twente/Achterhoek, IJssel/Rijn, Utrecht/Het Gooi, Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland en Limburg. In tegenstelling met voorgaande jaren werd in 1952 op veler aandrang slechts één studiedag gehouden, waar het ook in de gemeenschappen behandelde onderwerp „Werfkracht en Taak ten aanzien van de brede massa” werd besproken. De gewesten belastten zich wederom met de organisatie van deze dag.

Zij gingen voort met het ontwikkelen van typisch gewestelijke activiteiten, als familiedagen en -weekends, waardoor op vaak zeer verdienstelijke wijze het contact tussen de gemeenschappen werd bevorderd en ook de z.g. verspreide leden zich een enkele maal in een kring van gelijkgezinden konden bewegen.

De halfjaarlijkse landelijke conferenties van voorzitters en secretarissen der gewesten (thans T.K.C. d.i. Topkaderconferentie geheten) bewees wederom goede diensten doordat zij centraal apparaat en gewestbesturen in de gelegenheid stelden inzichten en ervaringen uit te wisselen.

Tenslotte kunnen de gewestelijke organen van grote betekenis zijn bij de activering der gemeenschappen en bij het contact tussen gemeenschappen en centraal apparaat. Inderdaad was een enkel gewest op dit terrein reeds zeer actief. In het merendeel der gewesten ligt hier echter nog een groot arbeidsveld braak; ofschoon een enigszins effectieve bewerking van dit terrein veel energie en volharding vraagt, wordt vertrouwd, dat de gewest-besturen niet zullen nalaten dit werk steeds meer ter hand te nemen. Het is immers duidelijk, dat het de krachten van het Centraal Bureau meer en meer te boven moet gaan, naarmate de werkzaamheden zich uitbreiden. Voor de gewest-besturen is dan ook een belangrijke taak in het organisatie-apparaat weggelegd.

Financiën

Het voor 1952 geraamde tekort kon, dank zij enkele grotere giften en legaten, zonder al te grote inspanning worden gedekt. Vergelijken met voorgaande jaren was 1952 in financieel opzicht dan ook minder enerverend.

Het zou echter van weinig inzicht getuigen, wanneer hieruit werd geconcludeerd, dat het Verbond de financiële moeilijkheden te boven is.

Er is alle aanleiding de inkomstenbronnen van het Verbond nader te bezien, waarbij het volgende overzicht wellicht van nut kan zijn.

Jaar	Netto-lasten ¹⁾			Netto baten ²⁾ uit Contributies			Bijzondere lasten ³⁾		
	totaal in f	in %	per lid	totaal in f	in %	per lid	totaal in f	in %	per lid
1946	9.476	100	f	5.920	62	f	3.556	38	f
1947	13.917	100	4.88	10.609	76	3.72	3.278	24	1.16
1948	25.261	100	7.22	11.458	45	3.28	13.803	55	3.94
1949	33.091	100	7.61	12.816	39	2.95	20.275	61	4.66
1950	35.452	100	6.90	14.015	40	2.73	21.427	60	4.17
1951	40.185	100	6.45	20.214	51	3.25	19.971	49	3.20
1952	45.355	100	5.88	23.726	52	3.08	21.629	48	2.80
1953 ⁴⁾	46.193	100	5.30	28.593	62	3.28	17.600	38	2.02

¹⁾ Netto-lasten: Totale kosten van het centrale apparaat, verminderd met opbrengsten van eigen publicaties en uitgaven, met subsidies en met huren, pensioenpremies enz. (exclusief exploitatie De Ark).

²⁾ Netto-baten uit contributies: Totaal per 1 Jan. te ontvangen contributie-bedrag,

Uit dit overzicht blijkt — afgezien van een tijdelijke verstoring door het in exploitatie nemen van De Ark — een langzame, maar duidelijke verbetering in de financiële positie. Immers, de netto lasten, uitgedrukt in een bedrag per lid, daalden van f 7.22 in 1948 tot een (geraamd) bedrag van f 5.30 in 1953. Het contributie-aandeel steeg van 39 % in 1949 tot 62 % in 1953. De daarmee gepaard gaande relatieve daling der bijzondere baten betekent overigens geenszins, dat uit dien hoofde in feite met een geringer bedrag kan worden gerekend. Immers al kunnen de meerdere kosten van het door meerdere activiteiten in omvang toenemende apparaat door de vermeerdering der contributie-ontvangsten worden gedekt, het door bijzondere financiële maatregelen te dekken bedrag blijft nagenoeg constant. Hier past dan ook een woord van grote erkentelijkheid aan al diegenen, die in de voorgaande jaren door hun onverplichte bijdragen, die in grootte varieerden van enkele kwartjes tot enkele duizenden guldens het voortbestaan van het Verbond mede hielpen verzekeren en de verdere uitbouw mogelijk maakten. De hoop mag worden uitgesproken, dat ook in de toekomst op deze offerbereidheid niet tevergeefs een beroep kan worden gedaan.

Dit neemt niet weg, dat een financiële constellatie, welke nog gebaseerd is op bijzondere bijdragen tot een omvang van rond f 20.000.— 'sjaars bepaald niet solide genoemd kan worden, temeer, wanneer in aanmerking wordt genomen, dat nog steeds met een te krap bezet centraal apparaat moet worden gewerkt en dat ondanks het betrachteren van de grootst mogelijke soberheid nog tal van activiteiten om financiële redenen achterwege moeten blijven. De vraag rijst dan ook of het bij de oprichting vastgestelde aandeel in de contributie-ontvangsten van 50 % t.b.v. het centrale werk op den duur gehandhaafd zal kunnen worden. Zonder op dit punt een bepaalde uitspraak te doen of zelfs maar te willen uitlokken, dient te worden gewezen op het feit, dat de in het totale contributie-bedrag waar te nemen stijging der gemeenschappen in gelijke mate ten goede komt als het centrale apparaat, terwijl thans het aantal gemeenschappen in mindere mate stijgt dan in voorgaande jaren en voor het merendeel der gemeenschappen de toeneming der onvermijdelijke uitgaven ten achter blijft bij die van het centrale apparaat, althans wanneer de contributie-inkomsten van een gemeenschap een zeker minimum hebben overschreden. In de toekomst zal dan ook een beslissing hieromtrent niet kunnen worden vermeden.

Er zij echter uitdrukkelijk op gewezen, dat het H.B.-voorstel om wederom tot een tijdelijke extra-afdracht over te gaan in geen enkel opzicht wil vooruit lopen op een dergelijke beslissing.

Dat dit voorstel belangrijk minder ingrijpend is dan het soortgelijke van 1951, is voor een groot deel te danken aan de resultaten van de „Balans”-actie. Tegen het einde van het jaar werd n.l. aan alle leden een verzoek gericht bij het bepalen van het contributie-bedrag voor 1953 enige verhoging,

verminderd met de bijdrage aan de gewesten en met de reglementaire afdracht aan de gemeenschappen.

³⁾ Bijzondere baten: Opbrengst van bijzondere financiële acties, extra-afdracht der gemeenschappen, nadelige saldi.

⁴⁾ Voor 1953 werden begrotingscijfers gebruikt.

althans aanpassing bij de contributie-schaal ernstig te overwegen. Daarbij werd meegedeeld, dat naar aanleiding van een desbetreffende suggestie op het congres 1952 het hoofdbestuur onder het in art. 20, lid 2 van het huishoudelijk reglement bedoelde inkomen, verstaat: belastbaar inkomen, verminderd met verschuldigde belasting. Van de uitgezonden kaarten waren per 31 December 1952 2.224 stuks terugontvangen, aangevende een netto contributieverhoging van f 4.785.— per jaar. Dank zij de leden, die naar aanleiding van deze en uete hun contributie verhoogden, kan voor de beëindiging 1953 van een gemiddelde bruto contributie-opbrengst per lid van f 6.80 worden uitgegaan, terwijl dit bedrag in de raming voor 1952 op f 6.— moest worden gesteld.

Het splitsen van de thans gebruikelijke gezinscontributie in afzonderlijke contributiebedragen voor man en vrouw leek bij nadere beschouwing niet doelmatig.

Hoewel uit dit alles blijkt dat de financiële positie niet in die mate zorgwekkend is, als dat wel eens het geval is geweest, kan het tegelijk duidelijk wezen, dat aandrang op diegenen, die minder contributie betalen, dan hun mogelijk zou zijn, toch alleszins gerechtvaardigd is, ook al mag de contributie geen beletsel worden voor de toetreding. Aanpassing der contributie-bedragen aan het uiterst moeilijke, en toeneming van het ledental blijven voor en na de enige middelen om de financiën van het Verbond op een werkelijk gezonde basis te plaatsen.

Centraal Bureau en personeel

Behalve door de regelmatige toeneming in aantal en omvang van de Verbondstaken, was het Centraal Bureau bijna het gehele jaar door overbelast door de extra-werkzaamheden van tijdelijke aard, verbonden aan de organisatie van het Internationaal Congres en door de vele en velerlei arbeid, veroorzaakt door het in exploitatie brengen van het eigen Vacantie- en Conferentie-Oord. In het bijzonder F. van den Berkhof werd hierdoor voor reeksen nieuwe problemen gesteld, welke steeds tijdig tot oplossing konden worden gebracht, zonder de voortgang van de normale bureau-werkzaamheden te verstoren.

Commissie-arbeid, zowel van theoretische als praktische aard, en in het bijzonder gewijd aan jeugdproblemen en praktisch humanisme, vroegen steeds meer de werfkracht van H. J. J. Lips, die voorts toestemming verkreeg om, in dienst van het Humanistisch Thuisfront, de leiding op zich te nemen van de door dit Thuisfront georganiseerde vormingscursussen voor militairen.

C. H. Schonk bleef de leiding toevertrouwd van de geestelijke verzorging in de D.U.W.-kampen, wat behalve intensieve geestelijke arbeid, ook tal van organisatorische problemen meebracht, waarvan het verwerven van bekwaame raadslieden in een voldoende aantal zeker niet het geringste moet worden genoemd.

J. G. Eekman werd belast met de dagelijkse leiding van „De Ark”. Dank zij de tijdelijke, maar daadkrachtige medewerking van Mevr. v. d. Saag konden de begin-

moelijkheden, zij het vaak met uiterste krachtsinspanning, zonder ongerief voor de gasten worden overwonnen. Einde Augustus werd door de aanstelling van de Heer en Mevr. Dimmendaal de bezetting van de staf voltooid.

Aan al deze medewerkers en aan het kantoorpersoneel moge hier een warm woord van dank worden uitgesproken voor de uitzonderlijke toewijding en energie, waarmee ieder van hen zijn of haar taak onder dikwijls uiterst moeilijke omstandigheden wist te vervullen.

Commissies

De centrale werkzaamheden werden wederom door de arbeid van verscheidene commissies ondersteund. De vaste commissies voor publiciteit, praktisch humanisme, radio, buitenwerk, wetsproblemen en internationale contacten zetten haar werkzaamheden regelmatig voort. Van deze werkzaamheden wordt waar nodig in de desbetreffende hoofdstukken van dit verslag melding gemaakt.

De commissie Studiemogelijkheden kon haar voornemen om aan de in haar midden gebleken opvattingen in „Mens en Wereld” bekendheid te geven, nog niet tot uitvoering brengen.

Het werk van de commissie Sociale Gerechtigheid vond door allerlei omstandigheden tegen de verwachting in wederom slechts moeizaam voortgang.

De commissie Katholicisme moest door overbelasting van haar leden voorlopig worden ontbonden.

De commissie Jeugdbeweging en Opvoeding bracht een tweetal uitvoerige adviezen aan het hoofdbestuur uit, welke tot richtsnoer dienden bij het te dezer zake gevoerde beleid.

Voor het in eigen kring beoefenen van zang en muziek werd een adviescommissie ingesteld.

Ter vervulling van de voorwaarde verbonden aan een in 1951 aanvaard legaat werd een commissie belast met het uitschrijven van een prijsvraag voor de beste beschouwing vóór of tegen euthanasie.

De op het congres 1952 gebleken behoefte aan een nader onderzoek ter beantwoording van de vraag of en in hoeverre de beginselverklaring wijziging dient te ondergaan, gaf het hoofdbestuur aanleiding voor dit onderzoek een commissie van voorbereiding te benoemen. Ieder lid, dat bezwaren tegen de beginselverklaring gevoelt, zal deze schriftelijk bij de commissie kunnen indienen. Op grond daarvan zal de commissie omtrent de verder te volgen procedure adviseren en eventueel nadere suggesties aan de hand doen.

Publicaties en radio

De bekende uittaling van de voormalige Minister van Justitie gaf aanleiding tot de publicatie van „Stenen voor Brood”.

Uitgegeven werd voorts een eenvoudige brochure: „Wat ben ik eigenlijk?”. De uitgever Kluwer liet met medewerking van het Verbond verschijnen: „Ontmoeting tussen Oost en West” door Kwee Swan Liat. Voorbereidingen werden getroffen voor het uitgeven van een boekje over „Religieus Humanisme” en van een schriftelijke cursus over „Humanistische geestelijke verzorging”.

Van de kalender 1953 werden 1.850 exemplaren verkocht.

Dank zij de gastvrijheid van de V.A.R.A. kon wederom wekelijks althans een kwartier een humanistisch woord door de aether klinken. Voor een omvangrijke groep van luisteraars, waaronder tal van buitenstaanders, is Zondagmorgen kwart voor tien een tijdstip geworden, waarop regelmatig de radio wordt ingeschakeld. Het aantal abonnees op het Woord van de Week steeg verder tot een totaal van 1.580. De Wereldomroep en de Regionale Omroep Noord (Friese uitzending) gaven eveneens regelmatig gelegenheid tot het houden van een humanistische toespraak. Met de A.V.R.O. werden opnieuw besprekingen geopend, die nog niet afgesloten zijn.

De aandacht bleef gericht op het te verwachten, nieuwe radiobestel, waarin ook plaats dient te zijn voor humanistische uitzendingen.

Ofschoon de redactie van „Mens en Wereld” zonder stoornissen kon beschikken over de toegezegde ruimte, bleef de omvang van het maandblad te beperkt, om de gewenste brede opzet mogelijk te maken. Ook de onvermijdelijke en in aantal toenemende artikelen van meer intern-organisatorische aard hebben bij de redactie het gevoel versterkt van te moeten roeien met te korte riemen. Niettemin zal nog meer dan tot dusverre gestreefd moeten worden naar de publicatie van instructieve artikelen op velerlei gebied. Het redactiebeleid bleef overigens gericht op een blad, dat een weerspiegeling is van en aantrekkelijk voor alle stromingen binnen de rijk geschakeerde humanistische stroming. Van de mogelijkheid om bij het hoofdbestuur tegen redactiebeslissingen in beroep te gaan, werd geen gebruik gemaakt.

Meningsvorming rondom het modern humanisme

Mede dank zij het Internationaal Congres werd een publiciteit verkregen als nooit tevoren. In de Staten-Generaal, in het Nederlands Gesprek-Centrum, in dag- en weekbladen werd aan het moderne humanisme, het Humanistisch Verbond en in het bijzonder aan de door het Verbond gestelde eis van gelijke rechten voor de Humanistische levensovertuiging grote aandacht besteed.

Het behoeft niet te verwonderen, dat een groot deel van deze belangstelling niet in de eerste plaats voortspoot uit sympathie voor het Verbond en zijn doelstellingen. Integendeel, veelal werd slechts aandacht aan het moderne humanisme en zijn organisatorische vormgeving besteed om het te bestrijden en te becrisiseren. Daartegen kan geen bezwaar worden gemaakt wanneer de bestrijders en critici blijk geven van kennis van zaken en fatsoen. Het is weinig opwekkend te moeten constateren dat te veel van de geuite critiek beneden deze elementaire eisen bleef.

In het bijzonder van R.K. zijde kante men zich meer op felle dan waardige wijze tegen het Verbond. Tot nog toe kon evenwel niet worden waargenomen, dat de positie van het Verbond daardoor ook maar enigszins werd benadeeld. Het past hier trouwens ook melding te maken van een aantal zeer sympathieke en begrijpende uitingen van R.K. zijde.

Anders dan in een vorig verslag kan hier bovendien vermeld worden dat in verscheidene dag- en weekbladen welwillende belangstelling werd getoond en dat critiek en bestrijding veelal ook op waardige wijze werden geleverd, al bleef men ook hier wel eens beneden de maat.

Het zal duidelijk zijn dat het Centraal apparaat zich voor het verkrijgen van publiciteit geen buitengewone inspanning behoeft te getroosten. De onder auspiciën van de Stichting Mens en Wereld fungerende persdienst bewees zijn bestaansrecht ten volle.

Met de daarvoor in aanmerking komende kamerfracties werd aan het begin van het nieuwe parlementaire tijdvak formeel contact opgenomen, waarbij onze inzichten nog eens volledig werden uiteengezet. Via de persdienst werd een enkele maal gereageerd op uittalingen van confessionele zijde, terwijl het hoofdbestuur in de Nieuwjaarsbrief gelegenheid vond zijn standpunt ten aanzien van de positie, die het moderne humanisme dient in te nemen, uiteen te zetten.

Stichting Socrates

In het jaarverslag 1952 kon reeds worden medegedeeld, dat deze stichting bevoegd werd verklaard om bij de afdeling der algemene wetenschappen van de Technische Hogeschool te Delft een bijzondere leerstoel te vestigen in de wijsbegeerte, in het bijzonder met betrekking tot de humanistische levens- en wereldbeschouwing.

Het bestuur der stichting benoemde met instemming van het curatorium voor het bekleden van deze leerstoel tot bijzonder hoogleraar, Dr. L. G. van der Wal, die op 24 September onder grote belangstelling zijn ambt aanvaardde. Het stemt tot voldoening, dat

het humanisme nu ook officieel het wetenschappelijk leven is binnen getreden.

De wetenschappelijke sectie van deze stichting organiseerde op 6 April een landdag, waar Dr. J. P. van Praag sprak over: „complementaire begrippen in het denken over de mens”. In Amsterdam werd een studiekering voorbereid.

Het valt te betreuren dat de stichting Socrates in en buiten het Verbond nog weinig weerklank vindt. Het aantal donateurs en contribuanten is nog te gering om arbeid van enige omvang te kunnen ontwikkelen. Men mag niet aannemen, dat juist dit onderdeel der werkzaamheden, de wetenschappelijke doordenking van de humanistische ideeënwereld, de belangstelling der betrokkenen niet zou hebben. Dit verslag diene dus mede om hun aandacht op deze tak van activiteit te vestigen.

Practisch humanisme

De uitbouw en verdieping van het geestelijke verzorgingswerk werd naarstig voortgezet. Uitgangspunt daarbij was de gedachte, dat het apparaat der geestelijke verzorging zoveel mogelijk naast het organisatie-apparaat diende te worden beschouwd.

De commissie Practisch Humanisme, bestaande uit: Mevr. M. van Gorkom—Lechner, Mevr. C. Hijman—Konijn, Mevr. D. Heroma—Meilink, H. J. J. Lips, Dr. J. P. van Praag en C. H. Schonk, nam bij deze arbeid een centrale plaats in.

Het in de gemeenschappen uit te voeren werk van plaatselijke geestelijke raadslieden en ziekenhuisbezoekers(sters) werd o.m. gestimuleerd door het beleggen van een tweetal landelijke conferenties. De onder leiding van C. H. Schonk staande arbeid in de D.U.W.-kampen kon worden uitgebreid, zodat aan het einde van het jaar 20 kampen regelmatig door vrijwillige medewerkers werden bezocht. Ook deze raadslieden kwamen in landelijke conferentie bijeen, terwijl het gehele jaar door met hen op zeer intensieve wijze, zowel persoonlijk als schriftelijk contact werd onderhouden. De raadslieden slaagden er in een vaste, door de arbeiders zeer gewaardeerde plaats in de kampen te verwerven. Het blijft grote zorg en aandacht eisen in het sterk aan mutaties onderhevige kampen-complex steeds over een voldoende aantal bekwame raadslieden te beschikken.

Een speciale commissie kon, zij het nog op bescheiden wijze, in nauwe samenwerking met Humanitas en met enkele gemeenschappen een bijdrage leveren in de verzorging der uit Indonesië gerepatrieerden.

Het in samenwerking met „Humanitas” gevormd landelijk comité, ter verzorging van kinderruitzendingen had plannen gereed liggen en ten dele reeds ten uitvoering gebracht voor het uitzenden van ongeveer 250 kinderen, toen het optreden van kinderverlamming verdere activiteiten onmogelijk maakte. Daardoor kon niet meer dan aan 35 kinderen een onbezorgde vakantie worden verschaft. Hopelijk kan het volgend jaar met dit werk beter resultaat worden verkregen.

Naast de hier met name genoemde werkzaamheden werden nog tal van activiteiten ontplooid; o.m. werden de grondslagen gelegd voor de in dit kader noodzakelijke scholing en werd veel arbeid verricht van voorbereidende aard ten behoeve van taken, waarvan de noodzaak bleek en de mogelijkheid kan worden verwacht.

Culturele arbeid en buitenwerk

Door de Buitenwerk-commissie werden de volgende zomerkampen georganiseerd:

Te Lochem	: 1 vakantiecamp
Te Doorn	: 1 familietentenkamp
Te Rijssen	: 1 kinderkamp
Te Nunspeet	: 1 kinderkamp
Te Rijssen	: 1 zomerschool, waar
Te Amersfoort	: 3 familiekampen

„Werfkracht en Taak van het Humanistisch Verbond ten aanzien van de brede massa” onderwerp van bespreking vormde.

Aan deze kampen namen in totaal ongeveer 300 personen deel.

In samenwerking met de S.V.H.G. werden 3 scholierenkampen gehouden met in totaal 33 deelnemers. Voorts werden 2 jeugdkam-

pen met circa 45 deelnemers georganiseerd en hield de H.J.G. een kamp bij Dieren met 50 deelnemers.

In het algemeen was de geest in de kampen uitstekend. Helaas kwam de exploitant van het kamphuis te Lochem zijn verplichtingen niet geheel na, waardoor de accommodatie in tal van opzichten te wensen overliet. Verwacht mag worden, dat de deelnemers aan toekomstige kampen dergelijke teleurstellingen bespaard zullen blijven.

De op tal van plaatsen in het Verbond ontwikkelde activiteit op het gebied van zang en muziek, gaf het hoofdbestuur aanleiding een bijzondere advies-commissie in het leven te roepen, die haar werkzaamheden begon met een onderzoek naar de aard en omvang van deze werkzaamheden in de gemeenschappen.

Het humanisme heeft thans een vertegenwoordiger in een departementale commissie voor de culturele verzorging van gedetineerden, tot welke arbeid humanisten thans formeel worden toegelaten.

Vacantie- en Conferentie-Oord „De Ark”

Tijdens het congres 1952 bleek de eigenaar van het Hotel-Café-Restaurant Parkheuvel, de Heer A. Verhoeks, bereid zijn in de omgeving van Nunspeet gelegen eigendom op voor het Verbond aantrekkelijke voorwaarden aan het Humanistisch Verbond over te dragen. Nadat het hoofdbestuur zich nader op de hoogte had gesteld en van verschillende deskundige zijde advies had ingewonnen werd met de Heer Verhoeks over de gestelde voorwaarden uitvoerig overleg gepleegd. Op 17 Mei kon de koopovereenkomst worden getekend, waardoor grond, gebouwen en inventaris 22 Mei ter beschikking van het Verbond kwamen.

Doordat van verkopers zijde nadere voorwaarden werden gesteld, waarover aan het einde van het verslagjaar nog onderhandeld werd, bleef de formele registratie van de eigendomsoverdracht nog achterwege. Onmiddellijk na 22 Mei werd op voortvarende wijze begonnen met het bedrijfsvaardig maken van gebouwen en inrichting voor hun nieuwe bestemming. Tal van inventarisgoederen werden aangeschaft. Schoonmaak en herinrichting vergden buitensporig veel van vaste en vrijwillige medewerkers, in het bijzonder doordat de noodzaak van een spoedige in gebruikneming al deze werkzaamheden tot een wedloop met de tijd maakten.

Op 22 Juni kon reeds officieel tot opening worden overgegaan. Door het onverwacht aantal bezoekers van ruim 500 moest het programma geheel in de buitenlucht worden afgewerkt. Een onophoudelijk stromende regen kon de opgetogen stemming niet verminderen. Aan de reeds voordien ontvangen bijdragen werden nog tal van giften en geschenken toegevoegd. Veel dankwoorden moesten gesproken worden. Ook hier wordt met graagte uiting gegeven aan de gevoelens van erkentelijkheid jegens de velen, die — op welke wijze dan ook — de aankoop, de inrichting en de exploitatie van het eigen vacantie- en conferentieoord hielpen bevorderen en verwezenlijken. Al spoedig namen de gasten hun intrek. Gedurende de maanden Juli en Augustus werd met individuele gasten een merendeels zeer bevredigende, soms overvolle bezetting verkregen. Tijdens het najaar maakten verscheidene groepen van „De Ark” gebruik. Het Humanistisch Thuisfront bezette het huis gedurende twee weken voor zijn vormings- en cursuswerk.

Voor een Kerstkamp bleek een zodanige belangstelling te bestaan, dat tal van gegadigden wegens plaatsgebrek van deelneming verstoken moesten blijven. In totaal werd — personeelsdagen inbegrepen — een aantal pensiodagen van ruim 4.500 bereikt.

Ook na de opening werd voortgegaan met de verbetering van de inrichting. De zeer ruime garage werd tot een slaapzaal omgebouwd. Met vrijwillige hulp werd een deel van het lichtnet vernieuwd, een fietsenbergplaats werd gebouwd. Aan het onderhoud werd zo groot mogelijke aandacht besteed.

Het is in alle opzichten duidelijk geworden, dat dit eigen tehuis in een wezenlijke behoefte voorziet. Dat het nu reeds in ruime

kring een voortreffelijke reputatie heeft verworven, is voor een groot deel te danken aan de toewijding van de staf, die onder vaak moeilijke omstandigheden, zowel wat materiële verzorging als huiselijke sfeer betreft, van goede smaak blijk gaf.

H.J.G. en jeugdgroepen

Het aantal leden van de Humanistische Jongeren Gemeenschap bleef om 300 schommelen, verspreid over 13 plaatselijke groepen. Opgemerkt moet daarbij worden dat dit aantal door de organisatorische versteviging van de H.J.G. een reëler karakter heeft dan vroegere opgaven. Ondanks het aan jongerenwerk inherente grote ledenverloop en ondanks de geringe financiële mogelijkheden, kan de positie van de H.J.G. als enigszins versterkt worden beschouwd, met name omdat het mogelijk bleek met meer succes aan de normale organisatorische moeilijkheden het hoofd te bieden. Er is althans reden te veronderstellen, dat de in December gehouden, vrij roerige Algemene Vergadering het begin van een periode van hernieuwde activiteit zal zijn.

In de loop van 1952 werden centraal een tweetal voorjaarsweek-ends, een Pinksteren en een zomerkamp georganiseerd. Vertrouwd mag worden, dat de Verbondsgemeenschappen, waar nodig en mogelijk, aan het werk van de H.J.G. steun verlenen. Ook zal het veelal wenselijk zijn, dat de H.J.G. in het gemeenschapsbestuur vertegenwoordigd is, zoals ook twee waarnemers van de H.J.G. bij vergaderingen van het hoofdbestuur aanwezig zijn.

In verschillende gemeenschappen kwamen reeds op eigen initiatief groepen van beneden zeventienjarigen tot stand. Hierin vond het hoofdbestuur mede aanleiding de wenselijkheid en mogelijkheid van een humanistische jeugdbeweging door een speciale commissie nader te doen onderzoeken. Op grond van de resultaten van dit onderzoek werd besloten de reeds ontplooiende initiatieven te steunen en te coördineren en waar behoefte aan jeugdgroepen werd gevoeld, de oprichting er van te bevorderen. De uitvoering van een en ander werd aan de eerder genoemde commissie opgedragen, die tevens belast werd met de voorbereidende werkzaamheden, verbonden aan de oprichting van een landelijke humanistische jeugdbeweging, omvattende 15—23-jarigen. Een en ander geschiedde in volledige overeenstemming met het hoofdbestuur van de H.J.G., dat in genoemde commissie vertegenwoordigd was.

Contacten

De verschillende humanistische activiteiten eisten ook dit jaar een veelvuldig contact met andere instellingen en organen. Met de Vereniging voor Maatschappelijk Werk „Humanitas” werd waar nodig op vruchtbare wijze samengewerkt. In dit verslag wordt op andere plaatsen van deze samenwerking in concrete gevallen melding gemaakt, t.w. in de Centrale Stichting Bureau voor Levens- en gezinsmoeilijkheden op humanistische Grondslag, het comité-uitzending van kinderen en de zorg voor de gerepatrieerden. Ook buitendien vindt regelmatig overleg over allerlei onderwerpen plaats.

Ook met het Humanistisch Thuisfront werd een vruchtbaar contact onderhouden. Een vooraanstaand humanist heeft bovendien zitting in de commissie ter beoordeling van gewetensbezwaren tegen de militaire dienst, terwijl ook een geestelijk raadsman voor dit werk beschikbaar is. De humanistische activiteiten onder militairen werden geheel aan het Thuisfront overgelaten.

Voorts is het Verbond vertegenwoordigd in de mede dezerzijds in het leven geroepen A. H. Gerhard-Stichting (voor huisvesting van buitenkerkelijke bejaarden), waarvan aangenomen mag worden, dat zij in de volgende jaren over een eerste tehuis zal komen te beschikken. Met o.m. de genoemde organisaties werd het Humanistisch Centrum Mens en Wereld in stand gehouden, dat zich voornamelijk door geldgebrek nog in zijn ontplooiing belemmerd zag. De door dit Centrum ingestelde Persdienst verzorgde een tweemaal per maand verschijnend bulletin.

Als stimulerend en coördinerend orgaan heeft het bovendien een geleidelijk aan toenemende betekenis.

De relatie met de Studenten Vereniging op Humanistische Grondslag kwam o.m. tot uiting doordat een tweetal waarnemers van deze vereniging de hoofdbestuurvergaderingen bijwoont.

Ook overigens werden met verschillende organen, zoals de (algemene) Nederlandse Centrale voor Huisvesting van Bejaarden, het Nederlands Cultureel Contact, het Nederlands Gesprek-Centrum, e.d., almede met diverse officiële instanties nuttige contacten van persoonlijke of officiële aard, gelegd of onderhouden.

Aparte vermelding verdienen, zeker in dit jaarverslag, de internationale contacten, die in 1952 zozeer aan betekenis gewonnen hebben. Het internationale humanistische congres te Amsterdam, dat ook naar het oordeel der buitenlanders als zeer geslaagd kan worden beschouwd, was een der hoogtepunten in dit verbondsjaar. Het hoofdbestuur nam mede het initiatief tot de oprichting van de Internationale Humanistische en Ethische Unie, die vermoedelijk haar centrum in Amsterdam zal krijgen. Met vreugde mag hierbij ook geconstateerd worden, dat in België thans een Humanistisch Verbond in oprichting is, waarmede de beste betrekkingen onderhouden worden.

Slotwoord

Uit dit, uiteraard beknopte verslag moge blijken, dat het Verbond gedurende het jaar 1952 in alle geledingen en in tal van opzichten grote bedrijvigheid aan de dag legde. Ook dit jaar kwamen nieuwe initiatieven tot stand en werden de uitbouw en verdieping van reeds ter hand genomen taken voortgezet. In een welhaast stormachtige ontwikkeling kon aan de daarmede onvermijdelijk gepaard gaande nieuwe moeilijkheden en zorgen, zij het soms ternauwernood, het hoofd worden geboden.

Zonder te miskennen, dat tal van taken nog onvervuld moesten blijven, kan zonder beperking worden gezegd, dat het Humanistisch Verbond in het Nederlandse volk zijn eigen plaats veroverd heeft, ook wanneer om een officiële erkenning van deze plaats nog gestreden moet worden.

Dit kan slechts tot voldoening stemmen, wanneer te zelfder tijd duidelijk voor ogen staat, dat de opbouw van een waarlijk eigen tehuis nog in een beginperiode verkeert en dat op de voor ons liggende weg nog slechts de eerste schreden zijn gezet. Er staat veel en velerlei te doen, dat ongedaan zal blijven, wanneer niet het Verbond en dus zijn leden zich taak en verantwoordelijkheid bewust zijn en bereid zijn deze ten volle op zich te nemen.

Daarom zal aan tal van eisen moeten worden voldaan, zowel van theoretische als praktische aard. Echter vóór alles nodig zijn: toewijding in grote en in kleine zaken, en in de kleine niet het minst.

W. COENDERS.

HOOFDBESTUUR VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

Dagelijks Bestuur: Dr. J. P. van Praag, voorzitter; Prof. dr. Libbe van der Wal, vice-voorzitter; Mr. H. B. J. Waslander, vice-voorzitter; W. Coenders, secretaris; J. Bijleveld, penningmeester; H. Bongers, redacteur.

Leden: Mr. A. Dirkzwager, Prof. dr. T. T. ten Have, Dr. E. Nordlohne, H. A. Polak—Schwarz, H. Redeker, E. Schabracq, Ir. P. Schut, G. Stellingma, Mr. A. Stempels, D. W. Stork, Prof. dr. G. Stuiveling, Mr. dr. J. in 't Veld.

REKENINGEN VAN BATEN EN LASTEN OVER HET JAAR 1952

BATEN				LASTEN			
	Begroot	Werkelijkheid			Begroot	Werkelijkheid	
1. <i>Contributies</i>				13. Afdracht a. Gemeenschappen	f 20.520,—	f 20.833,50	
a. Leden	f 45.000,—	f 45.820,85		14. Gewestelijk werk	" 2.250,—	" 1.361,50	
b. Hum. Jong. Gem. " 150,—	" 150,—	" 100,—		15. Woord van de Week	" 4.442,—	" 5.141,56	
	f 45.150,—	f 45.920,85		16. Maandblad Mens en Wereld	" 8.602,—	" 8.114,88	
2. Surplus op verkoop boeken, brochures en kalender	" 500,—	" 701,53		17. <i>Salarissen etc.</i>			
3. <i>Woord van de Week</i>				a. salarissen	f 17.940,—	f 17.900,07	
a. abonné's	f 5.200,—	" 6.252,96		b. pensioenpremies " 1.967,—	" 1.778,81	" 2.220,45	
b. losse verkoop	" 500,—	" 634,09		c. sociale lasten	" 2.038,—	" 2.220,45	
	f 5.700,—	" 6.887,05			" 21.945,—	" 21.899,33	
4. <i>Maandblad Mens en Wereld</i>				18. Portokosten	" 1.200,—	" 1.394,83	
a. abonné's	f 750,—	f 859,05		19. Bureaukosten	" 1.825,—	" 2.130,29	
b. advertenties	" 400,—	" 658,30		20. Kantoorbehoeften	" 1.900,—	" 2.107,85	
c. losse verkoop	" 500,—	" 234,66		21. Accountant	" 500,—	" 750,—	
	" 1.650,—	" 1.752,01		22. <i>Reiskosten:</i>			
5. Baten t.b.v. geestelijk werk in de D.U.W.-kampen	" 25.300,—	" 19.475,03		a. Bureau	f 1.800,—	f 1.927,35	
6. Huren	" 570,—	" 570,—		b. H.B., D.B. en commissies	" 2.000,—	" 2.812,82	
7. Vrijgekomen uit reserve Humanistisch Centrum Mens en Wereld	" 700,—	" 84,80 (res. H.C., M. en W.)			" 3.800,—	" 4.740,17	
	" 300,—	" 300,— (res. Hum. Bibl.)		22. Propaganda	" 500,—	" 1.142,09	
8. Diverse baten		f 1.088,05		23. Oprichting gemeenschappen	" 170,—	" 140,—	
9. Opbouwfonds	" 20.480,—	(tekort) " 15.480,17		24. Congres 1952	" 1.450,—	" 2.028,58	
10. Erfenis Mevr. de Wed. C. M. v.d.Bout-Bethe		" 8.471,53		25. Internationaal Congres 1952	" 350,—	" 300,—	
11. Administratie-vergoeding Conf. Oord „De Ark”		" 500,—		26. <i>Contributies en bijdragen</i>			
12. Nadelig saldo „De Ark”		f 7.254,32		a. Stichting Hum. Centrum Mens en Wereld	f 750,—	f 84,80	
Af: Voordelig saldo Centr. Bur. Nadelig saldo 1952		" 3.410,63		b. Overige	" 700,—	" 493,—	
		" 3.843,67			" 1.450,—	" 577,80	
	f 100.350,—	f 104.774,69		27. Lasten voor geestelijk werk in de D.U.W.-kampen	" 26.046,—	" 21.579,61	
				28. Practisch Humanisme	" 500,—	" 283,95	
				29. <i>Buitenwerk:</i>			
				Kosten Kampen	f 9.081,43	" 213,18	
				Opbrengsten kampen	" 8.868,25	" 200,37	
				30. Humanistische Bibliographie	" 300,—	" 601,81	
				31. Interest	" 300,—	" 1.671,28	
				32. Onderhoud huis	" 350,—	" 286,38	
				33. Afschrijvingen	" 1.450,—	" 21,86	
				34. Diversen	" 500,—	" 7.254,32	
				35. Onvoorzien: Kinderuitzending			
				36. Nadelig saldo „De Ark”			
					f 100.350,—	f 104.774,69	

EXPLOITATIE-OVERZICHT VAN HET CONFERENTIE-EN VACANTIE-OORD „DE ARK” OVER DE PERIODE 22 MEI 1952 t/m 31 DECEMBER 1952

Bruto-winst op pension en losse maaltijden	f 10.250,03	Afschrijving overnamesom	f 3.107,50
Winst op consumpties en winkel	" 468,72	Afschrijving inventaris	" 427,—
Verkoop oude inventaris	" 238,20	Afschr. voorber. kosten	" 375,—
Nadelig saldo	" 7.254,32	Afschr. verbouwingskosten	" 331,—
		Uitkering Hr. A. Verhoeks	f 5.000,—
		Afname contante waarde lijfrenteverpl. Hr. A. Verhoeks	f 2.123,—
		Onderhoud inventaris	" 136,17
		Onderhoud gebouwen	" 1.581,19
		Vaste lasten	" 205,94
		Salarissen	f 2.966,29
		Soc. lasten	" 838,30
		Adm. kosten Centr. Bur.	" 500,—
		Verwarming, verl. en tel.	" 1.347,72
		Assuranties	" 198,62
		Kantoorbeh., propaganda en schoonmaakartikelen	" 702,91
		Glaswerk	" 173,15
		Omzetbelasting	" 758,56
		Interest	" 825,—
		Accountant	" 250,—
		Diversen	" 609,92
	f 18.211,27		f 18.211,27

Accountantsverklaring

Amsterdam, 30 Januari 1953.

Aan het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond.

Ingevolge Uw opdracht hebben wij de administratie van Uw Vereniging over het jaar 1952 gecontroleerd. De uit deze administratie samengestelde balans per 31 December 1952, aangevende een telling van f 152.745,17 en de rekening van baten en lasten over het jaar 1952, sluitende met een nadelig saldo van f 3.843,67 werden door ons gecontroleerd en accoord bevonden, onder het voorbehoud dat de volledigheid der per kas ontvangen bedragen niet door ons kon worden vastgesteld.

Hoogachtend,
PREIJER & DE HAAN
w.g. L. A. BAKKER.

VAN DE REDACTIE

Door plaatsgebrek kon helaas een aantal bijdrage niet in dit nummer opgenomen worden.

BALANS PER 31 DECEMBER 1952

Vastgelegde middelen:

Pand Bleijenburgstr. 1, Utrecht . . .	f 15.389,92	
Afschrijving t/m 31 Dec. 1951 . . .	f 701,92	
Afschrijving 1952	" 306,—	" 1.007,92
		f 14.382,—
Verbouwingskosten Bleijenburgstr. . .	f 3.337,36	
Afschrijving t/m 31 Dec. 1951 . . .	f 1.398,36	
Afschrijving 1952	" 668,—	" 2.066,36
		" 1.271,—
Conferentie-oord „De Ark”	" 86.713,—*)	
Afschr. 1 Juli—31 Dec. 1952	" 3.107,50	" 83.605,50
Verbouwingskosten „De Ark”	f 3.314,20	
Afschr. 1 Juli—31 Dec. 1952	" 331,—	" 2.983,20
		f 7.333,70
Inventaris Bleijenburgstraat	f 7.333,70	
Afschr. t/m 31 Dec. 1951	f 1.766,23	
Afschrijving 1952	" 697,28	" 2.463,51
		" 4.870,19
Nieuwe inventaris „De Ark”	f 8.557,59	
Afschr. 1 Juli t/m 31 Dec. 1952 . . .	" 427,—	" 8.130,59
		" 5.633,33
Auto	f 5.750,—	
Afschrijving December 1952	" 116,67	" 1.136,13
Voorbereidingskosten „De Ark” . . .	f 1.511,13	
Afschr. 1 Juli t/m 31 Dec. 1952 . . .	" 375,—	" 128,20
Spaarcertificaat Rohyp		f 122.140,14

Voorraden:

Boeken en brochures	f 3.714,72
Keukenartikelen, dranken, etc. . . .	" 727,59
Emballage	" 202,—
	" 4.644,31

Diverse vorderingen:

Gemeenschappen	f 4.135,77
Af: reserve	" 276,—
	f 3.859,77
Debiteuren	" 261,84
Diverse voorschotten	" 985,—
Diverse rekening-courantverhoudingen . . .	" 1.417,65
Ministerie van Sociale Zaken, inzake werk in de D.U.W.-kampen	" 4.603,17
Diverse vooruitbetaalde en te vorderen posten . . .	" 3.113,01
	" 14.240,44

Liquide middelen:

Kas Utrecht	f 56,47
Kas Nunspeet	" 149,40
Postgiro	" 3.874,79
Bank	" 7.639,62
	" 11.720,28
	f 152.745,17

Eigen vermogen:

Kapitaal	f 32.870,64
Af: Nadelig saldo 1946 t/m 1951 . . .	f 23.102,29
Nadelig saldo rkg. van baten en lasten over 1952	" 3.843,67
	" 26.945,96
	f 5.924,68

Schulden op lange termijn:

Renteloze hypotheek o/g	f 7.713,59
Constante waarde lijfrente-verpl. Af te lossen hypotheek „De Ark” . . .	f 66.390,—
	" 17.500,—
	" 83.890,—*)
Divers leningen	" 26.175,—
Res. v. verbouwingen „De Ark”	" 2.914,08
	" 120.692,67

Schulden op korte termijn:

Crediteuren	f 606,92
Diverse vooruit ontvangen en te betalen posten:	
Voorschot voor werk in D.U.W.-kampen . .	" 4.350,—
Opbouwfonds	" 4.250,—
Schenkingsrecht	" 750,—
Reserve voor Stichting Hum. Centrum M. en W.	" 615,20
Humanistische Bibliografie	" 300,—
Humanistische Stichting in rek. crt. . . .	" 480,—
Gemeenschappen inzake contributies . . .	" 1.209,40
Sociale lasten „De Ark”	" 1.091,62
Diverse kosten „De Ark”	" 2.059,70
Reiskosten	" 2.637,45
Belastingen	" 1.637,12
Diversen	" 6.140,41
	" 26.127,82

*) De terrein, gebouwen en inventaris van het Conferentie-oord „De Ark” te Nunspeet werden verkregen krachtens een voorlopige koop-overeen-

komst. De acte werd nog niet notariëel verleden. De betaling zal geschieden in de vorm van een lijfrente-uitkering en een bedrag ineens.

Congresvoorstellen

Van het Hoofdbestuur

I. Contributie-afdracht.

Het Congres, enz.,

gezien het tekort op de begroting -1953, besluit tot een extra-afdracht door de gemeenschappen ad 11 % van de totale contributie, met dien verstande dat gemeenschappen met een bruto contributie-inkomen van minder dan f 300,— per jaar van deze extra afdracht zullen worden vrijge-

steld, terwijl gemeenschappen met een bruto contributie-inkomen van f 300,— tot f 390,— per jaar in elk geval op een eigen budget van f 142,50 aanspraak zullen kunnen maken. (Hoofdbestuur)

Toelichting: Reeds op het Congres van 1952 werd aangeduid dat de afschaffing van de extra-afdracht van 20 %, die in 1951 geheven was, vermoedelijk een tijdelijk karakter zou dragen. Voor 1953 waren immers geen extra-inkomsten te verwachten in de omvang, waarin dat eind 1951 en begin 1952 het geval was. Ook

bij de uiterste beperking der centrale werkzaamheden, die door het H.B. wordt nagestreefd (uiteraard zonder dat daardoor de greep op de ontwikkeling der dingen verloren gaat), is het niet te voorkomen, dat de eisen, aan dit apparaat te stellen, steeds toenemen. Daardoor blijft er ook een aanzienlijk tekort te dekken, al is er de laatste tijd een duidelijke tendentie naar relatieve verkleining daarvan merkbaar. In beginsel moet derhalve een extra-afdracht over 1953 ad 10 % als onvermijdelijk beschouwd worden. Het Hoofdbestuur vindt te eerder vrijheid tot

dit voorstel, omdat dit tengevolge van de toeneming der contributie, voor de gemeenschappen in feite geen vermindering van de inkomsten vergeleken met 1952 zal meebrengen. Daar het verder billijk lijkt de kleine gemeenschappen van deze extra-afdracht vrij te stellen, zal het vereiste bedrag gevonden kunnen worden, door de extra-afdracht voor de overige gemeenschappen vast te stellen op 11 %.

II. Huishoudelijk Reglement.

In art. 20, lid 1, schrappen de woorden „met hun eventuele kinderen beneden 18 jaar tezamen”.

(Hoofdbestuur)

Toelichting: De te schrappen woorden konden het misverstand wekken, dat kinderen beneden de 18 jaar — in strijd met art. 6 lid van de statuten als lid beschouwd zouden worden. De woorden bedoelden evenwel slechts uit te drukken, dat zij in het bijzonder in aanmerking komen om deel te nemen aan familiedagen, kinderkampen, enz. Daaraan hoeft niets te veranderen, ook al worden de genoemde woorden geschrapt.

III. Verkiezingsreglement:

Toevoegen aan art. 11:

„In afwijking van het voorgaande kunnen één of meer hoofdbestuursleden zonder hoofdelijke stemming worden gekozen, indien er niet meer kandidaten gesteld zijn dan het aantal vacatures bedraagt en geen der afgevaardigden zich daartegen verzet”.

(Hoofdbestuur)

Toelichting: Het reglement wordt hierdoor in overeenstemming gebracht met de praktijk.

IV. Resolutie:

Het congres, enz.,

gezien de resoluties van het Eerste Internationale Congres voor Humanisme en Ethische Cultuur te Amsterdam, zoals die gepubliceerd zijn in het September-nummer van „Mens en Wereld”, te weten:

betreffende de oprichting van een Internationale Humanistische en Ethische Unie;

betreffende de ondersteuning van het Unesco-werk; van de Universele verklaring van de rechten van de mens, van de Genocide-overeenkomst, van de Europese overeenkomst voor de bescherming van de mens en de fundamentele vrijheden, en de rechten van van het Accoord over de import van opvoedkundig, wetenschappelijk en cultureel materiaal, alsmede betreffende een beroep op de aangesloten organisaties om de ratificatie dezer overeenkomsten door hun respectievelijke regeringen zoveel mogelijk te bevorderen,

betreffende Bevolkingsregeling, Gelijke kansen voor ieder mens, en de Verlichting van materiële, morele en geestelijke ellende, en betreffende de Grondslagen

van het humanisme in een alomvattende democratische gezindheid, een wetenschappelijke benadering der problemen van het menselijk welzijn, de handhaving van de menselijke waardigheid tegenover de totalitaire tendenties in het apparaat der samenleving, de persoonlijke vrijheid als een doel dat verenigd dient te worden met maatschappelijke verantwoordelijkheid, en de volledige ontplooiing van de mens door de bevordering van een zedelijke en scheppende levenswijze,

gelet op het besluit van het Hoofdbestuur d.d. 27 September 1952 om de toetreding van het Verbond tot de Internationale Unie te ratificeren,

besluit het in deze door het Hoofdbestuur gevoerde beleid goed te keuren, de aangenomen resoluties te bekrachtigen en het Hoofdbestuur op te dragen er zoveel mogelijk publiciteit aan te geven.

(Hoofdbestuur)

Toelichting: Het Congres krijgt door deze resolutie gelegenheid zich uit te spreken over het Internationale Congres, het aldaar door onze delegatie ingenomen standpunt, en de door het Hoofdbestuur genomen beslissingen.

Van de Gemeenschappen

I. Het congres enz.

van oordeel, dat de strijd om de persoonlijke vrijheid en menselijke waardigheid voor ieder mens, waar ook ter wereld, in het centrum moet staan van de Humanistische activiteit,

protesteert met nadruk tegen het nog steeds voortdurende en zelfs groeiende kwaad van gedwongen arbeid en concentratiekampen niet alleen in de landen achter het ijzeren gordijn, maar ook o.a. in Afrika,

sprekt zijn afkeur uit over de politieke en rassensvervolgingen, zoals die o.a. in Oost-Europa, Afrika en de U.S.A. plaats vinden, die duidelijk de rechteloosheid van grote groepen mensen demonstreert,

verzoekt het H.B. van het Humanistisch Verbond met klem alles in het werk te stellen om d.m.v. de bij de Humanistische-ethische Internationale aangesloten organisaties er bij de regeringen van hun landen op aan te dringen dat de rechten van de mens, zoals die 10 December 1948 zijn geproclameerd niet langer als frasen worden behandeld doch nu reeds tot werkelijkheid worden gebracht.

(Amersfoort)

Toelichting bij voorstel I, II en III.

Het grote gevaar dat het georganiseerde Humanisme bedreigt is gelegen in de tegenstelling die kan bestaan tussen de op zichzelf gerechtvaardigde strijd om de erkenning van de plaats die de humanistische organisaties toekomt en de beginse-len die geleid hebben tot de oprichting van die organisaties. Het is derhalve nood-

zakelijk dat leiding en leden van deze organisaties — dus ook van het Humanistisch Verbond — zich telkenmale opnieuw afvragen of deze drang tot officiële en officieuze erkenning er niet toe leidt, dat

a. voorlichtingen en discussie die in deze tijd noodzakelijk zijn wil het georganiseerde Humanisme zijn functie als wekker van zielen en geesten goed vervullen, achterwege blijven, omdat daardoor mogelijk mensen worden afgestoten of de erkenning er door bemoeilijkt wordt;

b. maatregelen getroffen worden die voor een aantal humanisten onaanvaardbaar zijn, maar de kans op officiële en officieuze erkenning (in bepaalde kringen) verhogen.

De Gemeenschap Amersfoort is van mening, dat de onderwerpen in de bovenstaande congresvoorstellen aangeroerd van buitengewoon groot belang zijn voor de Humanist en een duidelijke uitspraak van onze zijde alleen maar verhelderend kan werken. De grandioze strijd van de gekleurde rassen voor de vernietiging van kolonialisme in elke vorm, een strijd die gepaard gaat met een toenemend besef van menselijke waardigheid en persoonlijke bewustwording eist van de Humanistische beweging niet alleen een betere voorlichting dan meestal in de pers gegeven wordt, maar bovendien een zeer duidelijk partij kiezen tegen elke vorm van rassensdiscriminatie en koloniale onderdrukking, tegen iedere vorm van gedwongen arbeid of opsluiting in concentratiekampen die in strijd is met de verklaring van de rechten van de mens.

Prae-advies hoofdbestuur:

Ad I. Gezien de resoluties van het Internationaal Congres die thans ter bekrachtiging worden voorgesteld en zake-lijk hetzelfde inhouden — bovendien in de vorm die reeds door de bij de Internationale Unie aangesloten organisaties is aanvaard — acht het hoofdbestuur deze resolutie overbodig en daarom ongewenst. Meegedeeld kan worden dat onze zusterorganisaties doorlopend in de hier bedoelde richting werkzaam zijn.

II. Het congres enz.

van oordeel dat voortdurende activiteit die de herbewapening o.a. van West-Duitsland en Oost-Duitsland ten doel heeft een ernstig gevaar oplevert voor de vrede,

dat door een derde wereldoorlog geen enkel probleem wordt opgelost doch integendeel West- en Zuid-Europa volkomen vernield zullen worden,

dringt er met klem op aan dat het Humanistisch Verbond al zijn invloed in woord en geschrift zal gebruiken om de tegenstelling Amerika—Rusland te verminderen en de organisaties die bij de Hum. Eth. Internationale zijn aangesloten

te bewegen in hun landen in dezelfde richting werkzaam te zijn.

(Amersfoort)

Toelichting: zie voorstel I.

Prae-advies hoofdbestuur:

Ad II. Het hoofdbestuur vermag niet in te zien welke concrete activiteit voor het Verbond uit deze resolutie zou voortvloeien en acht aanneming derhalve ongewenst.

III. Het congres enz.

van mening, dat het opzichzelf toegejuicht moet worden, dat bij de erkenning van de geestelijke verzorging voor militairen in korte tijd zo grote vorderingen zijn gemaakt,

echter tevens van mening, dat de militarisatie van tal van volken een noodlottige invloed heeft op de persoonlijke vrijheid en het besef van menselijke waardigheid van ieder mens,

sprekt als zijn oordeel uit, dat op dit terrein, de grootst mogelijke voorzichtigheid in acht genomen moet worden, wil niet een jonge geestelijke beweging als de onze zich compromitteren, zoals de godsdienstige levensbeschouwingen in het verleden en ook nu nog zich compromitteren, spreekt uit, dat het noodzakelijk is de volgende voorwaarden te stellen voor een goedkeuring van de voortgang van dit werk:

- A. De geestelijke verzorging heeft alleen en uitsluitend ten doel het menszijn van de betrokkenen zo enigszins mogelijk in tact te houden.
- B. Morele en geestelijke steun aan het militaire apparaat en zijn functie dient achterwege te blijven.
- C. Beïnvloeding door de militaire overheden van de verzorging kan niet worden toegestaan.
- D. Financiële steun kan alleen worden aangenomen als de controle op deze subsidie alleen van financiële aard is en niet een invloed als bedoeld in punt C insluit.
- E. Het instituut van geüniformeerd geestelijk verzorger wordt niet toegelaten,

besluit het hoofdbestuur op te dragen volgens voorgaande richtlijnen te werken en bij eventuele andere ontwikkelingen de uitspraak van het congres opnieuw te vragen.

(Amersfoort)

Toelichting: zie voorstel I.

Prae-advies hoofdbestuur:

Waar de humanistische geestelijke verzorging van militairen onzerzijds uitsluitend is overgelaten aan het Thuisfront en het Verbond zelfs niet officieel bij het Thuisfront vertegenwoordigd is (evenmin als andere organisaties), moet het beslist onjuist geacht worden daaromtrent onzerzijds richtlijnen te geven. Mede om die reden acht het hoofdbestuur de aanvaar-

ding van punt E van dit voorstel onaanvaardbaar. Ten aanzien van de punten A t.m. D kan het bovendien meedelen, dat de algemene strekking dezer richtlijnen wordt onderschreven door de vooraanstaande Verbondsleden die bij het Thuisfrontwerk betrokken zijn, in die zin dat ook zij van oordeel zijn (evenals trouwens zeer vele christenen), dat de geestelijke verzorging een eigen taak heeft, die principieel van een andere orde is dan de verhoging van de weerbaarheid in het leger. Bovendien is het aan het hoofdbestuur bekend dat vanwege de legerleiding nimmer aandrang is uitgeoefend om die taak anders op te vatten. Ten overvloede worde nog opgemerkt dat de in de toelichting onder a. en b. vervatte suggesties, als zou het Verbond in deze tekort schieten met beslistheid afgewezen moeten worden.

Om al deze redenen meent het hoofdbestuur de aanvaarding van dit voorstel met klem te moeten ontraden.

IV. Het congres enz.

van oordeel, dat de naam Humanistisch Thuisfront, hoewel historisch verklaarbaar, aanleiding geeft tot misverstanden verzoekt het H.B. voorstellen te doen aan de deelnemende organisaties, om deze naam door een passende te vervangen b.v. „geestelijke bijstand aan dienstplichtigen”.

(Amersfoort)

Prae-advies hoofdbestuur:

De inmiddels reeds ingeburgerde naam Humanistisch Thuisfront sluit zich praktisch aan bij die der andere thuisfronten; bovendien houdt het Thuisfront zich ook met maatschappelijke bijstand bezig; ook zijn er geen „deelnemende organisaties” (wel subsidiërende). Voor alles echter om de redenen reeds aangegeven bij voorstel III acht het hoofdbestuur een inmenging als hier bedoeld ongepast en moet het aanneming van dit voorstel met klem ontraden.

V. Het congres enz.

van oordeel, dat geestelijke bijstand niet alleen aan militairen, doch zeker ook aan dienstweigeraars verleend moet worden verzoekt het H.B. de maatregelen te nemen, die nodig zijn om deze steun te verwezenlijken.

(Amersfoort)

Prae-advies hoofdbestuur:

Het hoofdbestuur besteedt, zoals bekend, reeds sinds jaar en dag aandacht aan hen, die op grond van gewetensbezwaren een beroep doen op de z.g.n. dienstweigeringswet 1923. De behartiging van de belangen der dienstweigeraars wier bezwaren tegen de dienstplicht niet erkend zijn is de taak van het Thuisfront en vormt daar, naar aan het hoofdbestuur bekend is, reeds geruime tijd een punt van

bespreking. Mocht het Thuisfront er om enigerlei reden niet aan toekomen, dan is het hoofdbestuur bereid na te gaan, wat daaraan van Verbondszijde gedaan kan worden, voorzover en naarmate de praktische mogelijkheden dat toestaan. Aan dit voorstel bestaat naar de mening van het hoofdbestuur geen behoefte.

VI. Het congres, enz.

gezien het grote belang zowel voor de jeugd als voor het Humanistisch Verbond bij het in het leven roepen van een jeugdbeweging op Humanistisch grondslag verzoekt het Hoofdbestuur in de gelegenheid gesteld te worden over deze aangelegenheid na behoorlijke voorbereiding zijn oordeel te kunnen uitspreken.

(Delft)

Prae-advies hoofdbestuur:

De onderhavige kwestie is uitvoerig behandeld op de Top Kader Conferentie van September 1952. Aangenomen moet worden dat zij vervolgens een punt van bespreking heeft uitgemaakt op de Gewestelijke vergaderingen en de Gemeenschapsvergaderingen. Ook het jaarverslag maakt er melding van, terwijl bovendien een tweetal artikelen in „Mens en Wereld” hieraan werden gewijd. Het hoofdbestuur is van mening dat het congres op grond van dit alles in staat geacht mag worden zijn oordeel uit te spreken, waartoe de behandeling van het jaarverslag gelegenheid biedt.

VII. Het congres, enz.

kennis genomen hebbende van het feit dat de geestelijke verzorging op de emigrantenschepen wordt overgelaten aan vertegenwoordigers van de protestanten en R.K. kerk, verzoekt het congres de mogelijkheid te onderzoeken van het aanwijzen van geestelijke verzorgers voor de emigranten ook vanwege het Humanistisch Verbond.

(Winterswijk)

Prae-advies hoofdbestuur:

Het hoofdbestuur heeft zich met de hier bedoelde kwestie reeds bezig gehouden. De behartiging der emigrantenbelangen is opgedragen aan de stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld, waarin vrijwel alle humanistische organisaties (ook het Verbond) vertegenwoordigd zijn. Aan dit voorstel bestaat naar de mening van het hoofdbestuur dan ook geen behoefte.

VIII. Het Congres, enz.,

gezien het feit, dat de geringe toename van het ledental niet in overeenstemming is met het zeer gunstige klimaat waarin het Humanistisch Verbond op het ogenblik verkeert, verzoekt het hoofdbestuur een bezoldigde functionaris aan te stellen, die tot taak krijgt als propagandist op te treden, en de stimulering van het

werk in de gemeenschappen, en uitbreiding der propaganda voor de vergroting van het ledental als zijn speciale werkzaamheden krijgt uit te voeren.

(Hengelo)

Toelichting: Hoewel de Heer Lips destijds is aangesteld als bezoldigd bestuurder ter bevordering der propaganda, de versteviging der Gemeenschappen en een sterker contact leggen tussen het Centraal Bestuur en de Gemeenschappen, is de uitvoering hiervan niet mogelijk gebleken doordat de werkzaamheden van de heer Lips, genoodzaakt door de omstandigheden, zich ook moesten gaan bewegen op allerlei ander belangrijk gebied. Daardoor is een volledige inzet voor de propagandistische taak niet uitvoerbaar gebleken. Dit propagandistische werk is echter naar onze mening zo belangrijk, urgent en waardevol dat het ons alleszins gewenst voorkomt hiervoor een bezoldigde functionaris aan te stellen.

Prae-advies hoofdbestuur:

Het hoofdbestuur is ten volle overtuigd van de in dit voorstel uitgesproken wenselijkheid om over te gaan tot aanstelling, zoal niet van een propagandist dan toch van een organisatieleider. Even dringend is bovendien de uitbreiding der bezetting van het Centraal Bureau. Het bureau heeft zich dan ook reeds vele malen diepgaand met deze kwestie bezig gehouden. Gezien de financiële consequenties aan dit voorstel verbonden, lijkt het ongewenst het hoofdbestuur moreel te binden aan de voorrang die door dit voorstel definitief aan de aanstelling van een organisatieleider wordt gegeven. Het geeft daarom in overweging het voorstel van de agenda af te voeren.

Candidaten Hoofdbestuur

Dr. J. P. van Praag, voorzitter.
Mr H. B. J. Waslander, vice-voorzitter.
W. Coenders, secretaris.
J. Bijleveld, penningmeester.
H. Bongers, redacteur.
Mevr. C. Feringa-van Noord, Hilversum.
Mevr. A. J. Groenman-Deinum, Assen.
Prof. dr T. T. Ten Have.
W. C. Koppenberg, Bilthoven.
Mevr. H. A. Polak-Schwarz.
H. Redeker.
E. Schabracq.
Ir P. Schut.
G. Stellinga.
Mr A. Stempels.
Prof. dr G. Stuiveling.
Mr dr J. In 't Veld.
Prof. dr L. Van der Wal.
Joh. Jansen, Aalst (N.Br.).

BEGROTING 1953

Humanistisch Verbond

Begroting 1952	Ontvangsten
	1. <i>Contributies</i>
f 43.200,—	a. 8100 leden à gemiddeld . . . f 6.80 f 55.080,—
„ 1.800,—	b. 330 alg. leden à gemiddeld . . „ 7,27 „ 2.400,—
„ 150,—	c. Afdracht Hum. Jong. Gem. 300 × f 0,50 „ 150,—
	f 57.630,—
„ 500,—	2. <i>Surplus op verkoop broch. en kalender</i> . . „ 700,—
	3. <i>Woord van de Week</i>
„ 5.200,—	a. 1600 abonné's à f 4,— p. j. . . . „ 6.400,—
„ 500,—	b. losse verkoop „ 500,—
	„ 6.900,—
	4. <i>Maandblad „Mens en Wereld“</i>
„ 750,—	a. Abonnementen 300 à f 2,50 f 750,—
„ 400,—	b. Verkoop losse nummers „ 250,—
„ 500,—	c. Advertenties „ 600,—
	„ 1.600,—
	5. <i>Baten t.b.v. geestel. verz. in de D.U.W.-kampen</i>
„ 22.900,—	a. Subsidie en kostenvergoeding . . . f 25.000,—
„ 2.400,—	b. Diverse bijdragen „ 2.100,—
	„ 27.100,—
„ 570,—	6. <i>Huren 12 × f 47,50</i> „ 570,—
P.M.	7. <i>Onvoorzien</i> P.M.
„ 20.480,—	8. <i>Tekort</i> „ 17.600,—
	Dit tekort te dekken door:
	a. 11 % extra afdracht van gemeenschappen met een bruto-inkomen aan contributie 1953 van meer dan f 300,— . . . f 5.500,—
	b. financiële actie Centraal Bureau . . . „ 12.100,—
	„ 17.600,—
„ 1.000,—	<i>Reserves</i>
f 100.350,—	f 112.100,—

Begroting 1952	Uitgaven
	9. <i>Afdracht aan gemeenschappen</i>
f 20.520,—	47½ % van f 55.080,— f 26.163,—
	10. <i>Beschikbaar voor gewestelijk werk incl. de kosten van Topkaderconferenties</i>
„ 2.250,—	5 % van f 57.480,— „ 2.874,—
„ 4.442,—	11. <i>Woord van de Week</i> „ 4.652,—
„ 8.602,—	12. <i>Maandblad „Mens en Wereld“</i> „ 8.675,—
„ 21.945,—	13. <i>Salarissen incl. sociale lasten</i> „ 22.564,—
	13a. <i>idem</i> P.M.
„ 1.200,—	14. <i>Portokosten</i> „ 1.300,—
„ 1.825,—	15. <i>Bureaukosten</i> „ 2.210,—
„ 1.900,—	16. <i>Kantoorbehoeften</i> „ 2.000,—
f 62.684,—	Transporteren f 70.438,—

f 62.684,—		Transport	f 70.438,—
„ 500,—	17. Accountant	„	650,—
	18. Reiskosten		
„ 1.800,—	Bureau	„	1.800,—
„ 2.000,—	H.B., D.B. en Commissies	„	2.300,—
„ 670,—	19. Propaganda	„	4100,—
„ 1.450,—	20. Congres 1953	„	1.000,—
	21. Internationale Unie		2.000,—
	Slotafrekening Congres 1952	f	350,—
	Lidmaatschap	„	250,—
		„	600,—
„ 1.450,—	22. Contributies en bijdragen	„	1.400,—
	22a. idem		P.M.
	23. Lasten voor geestel. verz. in de		
„ 26.046,—	D.U.W.-kampen	„	27.158,—
„ 500,—	24. Praktisch Humanisme	„	2.000,—
	24a. idem		P.M.
	P.M. 25. Buitenwerk		P.M.
„ 300,—	26. Bibliotheek		P.M.
„ 300,—	27. Interest	„	240,—
„ 350,—	28. Onderhoud huis	„	350,—
„ 1.450,—	29. Afschrijvingen	„	1.600,—
„ 500,—	30. Diversen	„	564,—
	P.M. 31. Onvoorzien		P.M.
f 100.350,—		f	112.100,—

BEGROTING 1953

Conferentie- en Vacantie-Oord „De Ark”

Inkomsten:

8.900 logeerdagen à f 3,08 = f 27.412,—
Winst op consumpties en
winkel „ 1.000,—

Basis:

Conferenties 1600 logeerdagen
Kampen
Verbond 2000 „
Individueel
verblijf 3400 „
Militairen 1900 „
8900 logeerdagen

Uitgaven:

Afschrijving: overnamesom,
inventaris, verbouwings-
kosten f 8.000,—
Verschil tussen uitkering
Hr. A. Verhoeks en af-
name lijfrenteverplichting
Hr. A. Verhoeks „ 3.000,—
Onderhoud gebouwen „ 1.500,—
Vaste lasten „ 500,—
Salarissen en soc. lasten „ 6.480,—
Bijdrage Centraal Bureau f 1.000,—
Voeding staf „ 2.800,—
Verwarming, verlichting en
telefoon „ 2.000,—
Assurantie „ 200,—
Kantoorbehoeften, propagan-
da, schoonmaakartikelen „ 500,—
Rente leningen en
hypotheek „ 1.323,—
Onvoorzien „ 1.109,—
f 28.412,—

Toelichting op de Begroting 1953

Gemakshalve zijn de cijfers van de begroting 1952 ter vergelijking vermeld.

Post 1. Uit de posten „contributies” en „afdracht aan Gemeenschappen” (post 9) blijkt, naast de ledenaanwas, ook het resultaat van de gehouden enquête en de daaraan verbonden opwekking tot contributie-verhoging.

Post 3. De toenemende belangstelling voor het „Woord van de Week” resulteert in een voordelig verschil tussen inkomsten (post 3) en uitgaven (post 11). Bij de uitgaven is rekening gehouden met het vervallen van de omzetbelasting.

Post 13. Evenals in de begroting 1952 is rekening gehouden met extra hulp op het Centraal Bureau ten einde de Heer v. d. Berkhof in de gelegenheid te stellen zich te wijden aan de noodzakelijke financiële actie. De in 1952 aangestelde nieuwe kracht (Heer Eekman) werkt sedert 23 Mei in „de Ark”.

Nu de Heer Lips meer en meer aan het organisatorische werk onttrokken wordt, dient aanstelling van een nieuwe kracht voor het organisatorische werk in het land de aandacht te hebben, vandaar de post 13a „P.M.”.

Post 15. Bureaukosten zijn hoger begroot dan voor 1952, op grond van praktijkcijfers en in verband met toevoeging van een post van f 300,— voor typewerk voor de Algemeen Voorzitter.

Post 20. Blijkens de praktijk zijn de kosten van het congres voor 1952 te laag begroot.

Post 24. De uitgebreider opzet van de werkzaamheden van de commissie van Praktisch Humanisme maakt een verhoging van deze post t.o.v. 1952 noodzakelijk.

Uit de toevoeging van een post 24a „P.M.” moge overigens blijken dat het in de begroting opgenomen bedrag nog als een minimum moet worden beschouwd.

Met opname van de hierboven nog niet genoemde „P.M.”-posten (7, 22a, 25, 26 en 31) wil het Hoofdbestuur, evenals bij de begroting voor 1952, te kennen geven, dat er nog onvervulde desiderata zijn voor de vervulling waarvan het op deze wijze machtiging zou wensen te krijgen indien de middelen zulks zouden mogelijk maken.

Betreffende de dekking van het tekort (post 8) kan een beroep op de gemeenschappen niet uitblijven. In de toelichting op de begroting 1952 werd met deze mogelijkheid reeds rekening gehouden.

STELLINGEN naar aanleiding van het onderwerp: Het Humanistisch Verbond en de brede massa

1. Massa-verschijnselen, tekort van gevoel van eigenwaarde, verminderd verantwoordelijkheids- en persoonlijkheidsbesef, tekort aan innerlijk bewuste activiteiten komen voor in alle lagen der bevolking, men kan niet van een ongedifferentieerde massa spreken, veeleer is het zo dat deze verschijnselen in allerlei differentiaties en gradaties voorkomen. De z.g. brede massa bezit een grote gelaagdheid, tussen de verschillende lagen bestaan allerlei overeenkomsten en verschillen.
2. Een Humanistisch beroep op de mens is een beroep op die eigenschappen, die het tegengestelde zijn van de z.g. massa-eigenschappen of verschijnselen. Het Humanisme doet geen poging om „de massa te winnen”, maar om „de mens uit de massa te lichten”, het werkt niet collectiviserend maar gemeenschaps- en persoonlijkheidsvormend.
3. Bij de vraag of het Humanisme een brede groep van mensen zal kunnen bereiken, dient rekening te worden gehouden met een feit dat met het massa-probleem slechts zijdelings te maken heeft n.l. dat het overgrote deel der mensen niet in hoofdzaak verstandelijk maar in hoofdzaak gevoelsmatig reageert. Een levensovertuiging die het hart van de mens niet raakt, zal nimmer doordringen tot de bredere groeperingen van een volk.
4. Het valt niet te voorspellen of het Humanistisch Verbond heel groot zal worden of betrekkelijk klein zal blijven. De geestelijke invloed die het Humanisme zal uitoefenen op het Nederlandse volk is zeker niet alleen, en zelfs niet in de eerste plaats, afhankelijk van het aantal leden van het Humanistisch Verbond. De huidige situatie is daar een duidelijk voorbeeld van. De ervaring van de afgelopen jaren heeft met voldoende voorbeelden aangetoond, dat het Humanisme de verstandelijke en emotionele behoeften van velen bevredigt.
5. Teneinde in brede lagen van de bevolking door te dringen dient ons werk een zeer grote mate van differentiatie te vertonen. Er is behoefte aan zeer eenvoudige literatuur, maar er is ook behoefte aan wetenschappelijke literatuur over het Humanisme. Er zouden vele zulke voorbeelden te geven zijn. Eerst bij een brede spreiding van ons werk zal het mogelijk zijn de belangstelling van een groot aantal mensen op ons werk en onze gedachten te richten. Het zal altijd een moeilijkheid blijven om het evenwicht te bewaren tussen wat op dit gebied wenselijk is en wat praktisch mogelijk is.
6. Ten aanzien van de gevoelsmatige bevrediging die het Humanisme zou kunnen bieden, kan men o.a. de volgende behoeften onderscheiden:
 - a. De bij velen bestaande behoefte aan innerlijke ontroering en geloof moet in de Humanistische levensovertuiging een zinvolle bevrediging vinden, zowel in de principiële als in de praktische vormgeving.
 - b. Ook de behoefte aan een verantwoord wereldbeeld dat de moderne mens bevredigen kan, moet in de humanistische levensovertuiging voldoende aanknopingspunten vinden.
 - c. De humanistische levensovertuiging moet voorts voorzien in de behoefte aan een principiële basis voor de persoonlijke keuze in het politieke en sociale leven.
 - d. De humanistische levensovertuiging moet beantwoorden aan de behoefte om de huidige geestelijke en materiële nood van de medemens en groepen van medemensen, van welk milieu, volk of ras ook, midden in de aandachtssfeer te plaatsen.
7. Een Humanisme dat voor vele mensen iets wil betekenen zal, ook en vooral, moeten zijn een Humanisme van de daad, een praktisch Humanisme.
Op deze grond is het werk van onze zusterorganisaties Humanitas en het Humanistisch Thuisfront van groot belang en zal ook het Humanistisch Verbond haar eigen werk van Geestelijke Verzorging in de breedte en in de diepte moeten uitbouwen. Hier ligt een van de belangrijkste en meest omvangrijke taken van het Humanistisch Verbond in de komende jaren. In feite wordt gedacht aan:
 - a. Het aanstellen van een aantal plaatselijke Geestelijke Raadslieden.
 - b. De organisatie van het Ziekenhuisbezoek.
 - c. de Geestelijke Verzorging in de D.U.W.-kampen.
 - d. Het mede-organiseren van de Geestelijke Verzorging in gevangenissen.
 - e. Het mede-organiseren van de Bureaux voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden.
 - f. Alle andere vormen van Geestelijke Verzorging, die onze aandacht vragen.
 In de poging om in deze Geestelijke Verzorging onze plaats te kunnen en mogen innemen komt onze strijd voor gelijkberechtiging ook het best tot uitdrukking.
8. Belangrijk, mede in verband met de vorige punten, is de vraag in hoeverre het Humanistisch Verbond er in slaagt om in de steden en dorpen van Nederland levende gemeenschappen te organiseren.
De volgende punten komen dan naar voren:
 - a. Een ruime differentiatie van het plaatselijke werk.
 - b. Een stilering van de gemeenschapsbijeenkomsten.
 - c. Een op de gemeenschap en de leden afgestemd onderling contact.
 - d. Een regelmatige aandacht voor uitbreiding en verantwoorde propaganda.
 - e. Het meedoen in het plaatselijk leven.
9. Een Humanisme dat de brede massa wil beïnvloeden kan het niet onverschillig zijn wat de jeugd doet. Een gunstige ontwikkeling van de volgende mogelijkheden ten aanzien van de jeugd is daarom in dit verband belangrijk:
 - a. De Humanistische Jongeren Gemeenschap.
 - b. De Humanistische Jeugdgroepen.
 - c. Cursussen over de Humanistische levensovertuiging voor scholieren e.a.
10. Voor een verantwoorde uitvoering van de boven aangegeven punten is een verdere bestudering van het Humanisme en de daarmee verwante problemen noodzakelijk.
Daarnaast zullen humanisten een taak moeten vinden in de bevordering van al die maatschappelijke verschijnselen, die gericht zijn op het tegengaan van de massalisering.
Deze stellingen willen niet meer zijn dan een uitgangspunt voor een bespreking over de weg, die het H.V. in deze behoort te gaan. De verdere ontwikkeling van praktijk en ideeën zal bovendien uitwijzen in hoeverre de hier geschetste gedachten correctie behoeven.

Het Verbond binnenshuis

Een niet te lang stukje dit keer over de grote plaats, die het werk in kleine groepen in het Verbond kan innemen. Tal van gemeenschappen kennen al de zo genoemde huiskamerbijeenkomsten. Heb ik het mis, wanneer ik bij sommigen iets bespeur van niet meer dan meewarig begrip voor dit soort bijeenkomsten, die zij toch eigenlijk zien als surrogaat voor de echte vergaderingen met kathedr, voorzitterskamer, glaasje water en zo, en die zij dan ook alleen maar kunnen aanvaarden, wanneer voor deze echte vergaderingen de gemeenschap nog te klein is?

Algemeen is toch wel de gedachte doorgedrongen, dat juist de kleine groep in deze tijd van massalisering haar eigen onvervangbare waarde heeft en dat in de kleine kring iets kan verdwijnen van het zichnummer-voelen, waarmede velen in hun dagelijkse werk worstelen. In het vertrouwde gezelschap ook komen de tongen los van hen, die in een grotere bijeenkomst maar liefst zwijgen, omdat zij het niet zo schoon, althans niet zo vrijmoedig kunnen zeggen als de anderen en ervaren zij tot hun eigen verrassing, dat ook zij een aandeel leveren in de gemeenschappelijke taak.

Waaruit die taak dan wel bestaat? Kortweg gezegd: Bezinning op de humanistische levensinzichten, hetzij direct, hetzij indirect. Direct door het bespreken van levensbeschouwelijke vragen aan de hand van een boek, een brochure, een artikel of van een inleidinkje door één der leden. Indirect door grote figuren uit de geschiedenis der mensheid te behandelen, door het lezen van een goede roman, van gedichten. Ja, in een enkele gemeenschap bestaat reeds het plan muziek-avonden te beleggen. Tussen de gramfoonplaten door valt er iets te vertellen van de componist en vragen van levensbeschouwelijke aard komen al gauw om de hoek kijken.

Ook dit werk eist voorbereiding en vooral goede leiding, die zorgt, dat het gesprek algemeen wordt en zich niet op zijpaden verliest.

En natuurlijk heeft het ook zijn kwade kans. Het risico nl., dat de groep in zalige zelfgenoegzaamheid meent, dat met het praten over mens en wereld alles is gedaan, wat gedaan kan worden.

Maar daartegenover staat een zo kansrijke mogelijkheid tot ontplooiing en verdieping, dat aanpak van dit huiskamerwerk ernstige overweging verdient. Mag ik eens van ervaringen en plannen horen?

W. COENDERS.

Vacantieplannen

Deze keer slechts enkele korte mededelingen in verband met de beschikbare plaatsruimte. Voor bijzonderheden over de onderstaande kampen, en over de kampen die hier deze keer niet genoemd worden, zie men het Januarinumnummer van „Mens en Wereld”.

Familietentenkamp.

8—15 Aug. op het kampeerterrein „De Leemkule” te Hattem. Leiding: Fam. Makink. Prijs: kinderen tot en met 11 jaar f 22,50, oudere kinderen en volw. f 24,—.

Kinderkampen.

Voor kinderen van 7—14 jaar: 25 Juli—1 Aug. en 1—8 Aug. Beide kampen worden gehouden op het kampeerterrein „De Leemkule” te Hattem. Leider wordt nog bekend gemaakt. Prijs: f 30,—.

Voor alle kampen kunt U zich reeds opgeven bij het Centraal Bureau, Bleyenburgstraat 1, Utrecht. De eerste aanmeldingen zijn al binnen; indien U dus reeds een beslissing genomen heeft, meldt U dan meteen aan. Het aantal deelnemers voor alle kampen is begrensd.

Nieuws van „De Ark”

De Muzikale Ark. We zijn voll! Het eerste muziekweekend wordt gehouden met een geheel bezette Ark. Maar geen nood, ook de laatkomers krijgen nog een kans. Het koepelgebouw, dat 's winters buiten gebruik is, kan eventueel op sleeptouw genomen worden, zodat we nog meer zangers en muzikanten kunnen herbergen. Dus nu niet langer wachten; omgaand aanmelden bij het Centraal Bureau, Bleyenburgstraat 1, Utrecht. De prijs bedraagt f 4,50, exclusief reiskosten.

De kerkelijken zorgen voor hun wezen door het instandhouden van weeshuizen etc.

Buiten-kerkelijken zorgen voor hun wezen door zich aan te sluiten bij de

WEEZENKAS

Vereniging op de grondslag van het beginsel „Opvoeding zonder geloofsdogma”

Inlichtingen omtrent het lidmaatschap bij de Secretaris W. DE HAAS, Adm. de Ruyterweg 234, Amsterdam-W.

N.V. LEVENSVZERZEKERING MIJ.

AURORA Opgericht 1887

HERENGRACHT 62 - A'DAM - TEL. 47006-42878

RENTE-
KAPITAAL-
VOLKSVERZEKERINGEN

WIJ VESTIGEN UW AANDACHT OP ONZE
STUDIEVERZEKERINGEN

In het begin van Februari verschijnt als uitgave van „Zwingli” een belangwekkende brochure van de heer

J. P. VAN PELT (oud-H.B.-lid van „Volksonderwijs”)

getiteld:

De (Hervormde) nieuwe Kerkorde leidt tot kerstening (verchristelijking) van de Openbare School. Zal „Volksonderwijs” hierbij spandiensten verrichten?

Men kan deze brochure bestellen door binnen 14 dagen na het verschijnen van dit blad 75 cent te storten op giro 29245 van J. v. Pelt, Burg. Gratamastraat 14 te Assen. Na verschijning zal de prijs f 1,— bedragen. Wie tien exemplaren bestelt of veelvouden daarvan betaalt slechts f 5,— per 10 stuks.

Bestelt nog heden deze opzienbarende brochure.

De Nationale uitgave **DE RAMP**

Fotoboek met 100 exclusieve foto's van de ramp

Voorwoord van H.M. Koningin Juliana

Verkoopprijs f 3.50

welke geheel wordt afgedragen aan het
Nationaal Rampenfonds

Uitvoerders: vrijwillige samenwerking tussen allen, die op enigerlei wijze bij het samenstellen en vervaardigen en verspreiden van boeken betrokken zijn

In overleg met het Nationaal Rampenfonds is een uitgave voor het buitenland in voorbereiding.

Intekening: teneinde tijdig de eerste oplage te kunnen verkopen is intekening (tegen contante betaling) reeds nu mogelijk bij iedere erkende boek-, kantoorboekhandel en winkelbibliotheek.

HUMANISTISCH THUISFRONT

geeft advies, hulp en bijstand aan militairen, gedemobiliseerden en hun gezinnen.

Centraal Bureau: Hekelveld 16, A'dam-C., telefoon: 38583.

De Anarcho-Syndicalistische Persdienst

- publiceert artikelen van zoekers naar een oplossing der maatschappelijke problemen op de grondslag van vrijheid en menselijkheid;
- heeft uitgegeven: „Fritz Brupbacher en zijn verhouding tot het anarchisme”, door Albert de Jong, een geschrift over sociaaldemocratie, bolsjewisme en „arbeiders-anarchisme” (80 pag. f 0,85);
- zendt dit geschrift gratis aan alle ook aan nieuwe abonnees;
- die hun abonnementsgeld (f 2,50 tot einde 1953) storten op postrekening 57 49 95 van W. Albus, G. Metsustraat 8, Den Haag.

Ruime zonnige

ZIT-SLAAPKAMER

aangeboden in nieuw huis te Soest-Zuid, gestoff. of gemeub., 2 kasten, kl. balcon, event. gebr. v. keuken.

Br. letter F 2, C.B. Hum. Verb, Utrecht.

Wed., 31 j., 2 kind., veelz. bel. st., muz.-liefh., repr. versch. eigen won. en ink.

ZOEKT SER. KENNISMAKING.

Br. onder letter F 1, C.B. Hum. Verbond, Utrecht.

STUDIEDAG GEWEST NOORD- HOLLAND

ZONDAG 1 MAART te BEVERWIJK,
in het Statenhuis, Velsersweg 12.

Onderwerp: „Verdraagzaamheid”.

Spreker: Mr. A. Stempels (gevr.).

We beginnen om half elf met een inleiding, daarna eerst discussie in kleine groepen, 's middags algemene discussie.

De kosten bedragen f 0,75.

Reiskosten boven f 2,50 worden vergoed.

Neemt U brood mee? Wij zullen zorgen voor koffie en thee.

We rekenen weer op een grote opkomst en een geanimeerde discussie.

Een gezond begrip voor Uw kind

vindt u in het Gezinsinternaat Kasteel Hattem bij Roermond, tel. 3603.

Neutraal milieu voor kinderen van 6 tot 14 jaar (met leer- en/of gezinsmoeilijkheden, alsmede op advies van huisarts of specialist i.v.m. diëet, medische controle e.d.).

Gezonde mooie omgeving tussen Roer en Maas. Modern comfort. Schoolgang of huisonderwijs. Paedagogische leiding onder medisch toezicht.

Uitv. prospectus verkrijgbaar bij:

Mevrouw S. van Heusden-Holdert, Paedagoge en Leidster v. h. Internaat.

Eenv. Dame, 58 jaar,

ZOEKT KENNISMAKING

met beschaafd heer, ongev. zelfde leeftijd.

Br. let. F 3 C. Bur. Hum. Verb., Utrecht.

Besch. juffr., 40 jaar, vegetariër, z.z.g.g. voor huish. en/of admin. werk bij intell. heer, niet ouder dan 45 à 50 jaar. Voorkeur Gooi of omg. Haarlem. Brieven onder letter F 4 Centr. Bur. Hum. Verb. Utrecht.

CREMATIE

Het lidmaatschap der Vereniging voor Facultatieve Lijkverbranding geeft recht op toepassing van lage crematie-tarieven. Gezinscontributie f 3.— per jaar. De Vereniging bemiddelt voor gezinsverzekering op speciale voorwaarden.

**Alle gewenste inlichtingen: Hoofdkantoor
Riouwstr. 186, Tel. 554797, 'S-GRAVENHAGE.**